

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Ἡ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤ' ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

«Οἱ μὲν τέλειον περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ κατεποντίσθησαν, ὅμως τῇ κοινωνίᾳ τῆς αἰρέσεως συνόλονται». Θ. Στουδίτης.

ΕΛΕΓΟΜΕΝ, λοιπόν, ἐχθὲς τῷ ἑσπέρας, ἤρχισεν ὁ π. Ἀλέξιος τὴν πρώτην τῆς Τρίτης, περὶ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων, οἱ ὅποιοι, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ π. Θεόδουλος, ἐπικροτοῦν τὴν στάσιν αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πατέρων.

— Οὐ μόνον ἐπικροτοῦν, ἀλλὰ καὶ ἐπαινοῦν, συμπλήρωσεν ὁ π. Σίλβεστρος, ἐνῶ ἐξ ἀντιθέτου, τιμωροῦν τοὺς ἀνεχομένους καταστάσεις ὅποιαί αἱ τῆς σήμερον...

— Ὁ κανὼν εἶναι δυνητικός, ἐκραύγασε ὁ π. Νεόφυτος, καὶ νὰ πάψουν αἱ καινοφανεῖς ἐρμηνεῖαι.

— Ἡσυχάσατε, πατέρες, ἐπενέβη καὶ πάλιν ὁ Πρόεδρος, ἡσυχάσατε. Τὰ ἱερὰ κείμενα εὐρίσκονται πλησίον μας καὶ δυνάμεθα ἐν εἰρήνῃ, ἄνευ ταραχῶν καὶ διαπληκτισμῶν νὰ εὐρωμεν τὴν ἀλήθειαν. Θὰ παρακαλέσω πολὺ τὸν π. Νικόδημον, νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ εὐθύς ἀμέσως τοὺς ὑπ' ὄψιν κανόνας. Ὁ παπα-Νεόφυτος ἠναγκάσθη νὰ σιγήσῃ· ἐφαίνετο πολὺ ταραγμένος· ἴσως διότι οὐδέποτε θὰ ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ ἢ συζήτησις εἰς τὸ παρὸν

σημεῖον· ἦτο ὅμως πλέον ἀργά· ἡ φωνὴ τοῦ π. Νικοδήμου ἠκούσθη ζωηρά:

«Εἴ τις πρεσβύτερος, καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, χωρὶς συναγάγει, καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πήξει, μηδὲν κατεγνωνκῶς τοῦ ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καθαιρείσθω ὡς φίλαρχος· τύραννος γὰρ ἐστίν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί, καὶ ὅσοι ἂν αὐτῷ προσθῶνται, οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφοριζέσθωσαν.»

Σᾶς ἀναγινώσκω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Νικόδημος, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἁγίου Νικοδήμου: «Διὰ τοῦτο καὶ ὁ παρῶν (31ος) Ἀποστολικὸς κανὼν διορίζεται οὕτως. "Ὁποῖος πρεσβύτερος ἤθελε καταφρονήσει τὸν ἰδικόν του ἐπίσκοπον, καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς σφάλλει φανερά ἢ εἰς τὴν εὐσέβειαν ἢ εἰς τὴν δικαιοσύνην, ταῦτόν εἶπεῖν, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν πῶς εἶναι φανερά, ἢ αἰρετικὸς ἢ ἄδικος, ἤθελε συμμαζεῦῃ κατ' ἰδίαν τοὺς Χριστιανούς...»

— Συνεπῶς, διέκοψεν τὸν ἀναγινώσκοντα ὁ παπα-Θεόδουλος, ὁ παρῶν Ἀποστολικὸς Κανὼν μᾶς παρέχει πλήρες τὸ δικαίωμα ὅπερ ἐφαρμόζομεν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1966, ἦτοι τὴν διακοπὴν τοῦ μνημοσύνου. Συνεχίσατε, ὅμως π. Νικόδημε, μὲ τὸν 15ον τῆς Πρωτοδευτέρας· καίτοι ἐνδιαφέρει ἡμᾶς τὸ δεύτερον αὐτοῦ μέρος, ἐν τούτοις καλὸν εἶναι νὰ ἀναγνωσθῇ πλήρης πρὸς περισσοτέραν πίστωσιν τῶν λεγομένων. Ὁ π. Νικόδημος ἐσυνέχισεν:

«Τὰ ὀρισθέντα περὶ πρεσβυτέρων καὶ Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν, πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ Πατριαρχῶν ἀρμόζει. Ὡστε εἴ τις Πρεσβύτερος, ἢ Ἐπίσκοπος, ἢ Μητροπολίτης τολμήσῃ ἀποστῆναι τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην κοινωνίας, καὶ μὴ ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κατὰ τὸ ὀρισμένον καὶ τεταγμένον, ἐν τῇ θείᾳ Μυσταγωγίᾳ, ἀλλὰ πρὸ ἐμφανείας συνοδικῆς καὶ τελείας αὐτοῦ κατακρίσεως, σχίσμα ποιήσῃ, τοῦτον ὠρίσεν ἡ ἁγία Σύνοδος πάσης ἱερατείας παντελῶς ἀλλότριον εἶναι, εἰ μόνον ἐλεγχθεῖται τοῦτο παρανομήσας. Καὶ ταῦτα μὲν

ἐσφράγισται τε καὶ ὠρίσται περὶ τῶν προφάσει τινῶν ἐγκλημάτων τῶν οἰκείων ἀφισταμένων προέδρων, καὶ σχίσμα ποιούντων, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας διασπώντων.

Οἱ γὰρ δι' αἵρεσίν τινα παρὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, ἢ Πατέρων, κατεγνωσμένην, τῆς πρὸς τὸν Πρόεδρον κοινωνίας ἑαυτοὺς διαστέλλοντες, ἐκείνου δηλονότι τὴν αἵρεσιν δημοσία κηρύττοντος, καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκοντος, οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον τῇ κανονικῇ ἐπιτιμῆσει οὐχ ὑπόκεινται πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινωνίας ἀποτεριχίζοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς Ὁρθόδοξοις ἀξιοθήσονται. Οὐ γὰρ Ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν, καὶ οὐ σχίσματι τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας κατέτεμον, ἀλλὰ σχισμάτων καὶ μερισμῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσπούδασαν ρύσασθαι.»

— Οὐδαμοῦ βλέπω τὴν ὑποχρεωτικὴν αὐτοῦ φύσιν, ἐτόνισε ὁ παπα-Νεόφυτος ἐπιμένων εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ γνώμην. Ὁ κανὼν εἶναι δυνατικὸς καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικὸς. Δὲν ἀξιοῖ δηλαδή, ἀπαραιτήτως παρὰ τῶν κληρικῶν ὅπως παύσωσι τὸ μνημόσυνον τοῦ αἰρετικῶς διδάσκοντος ἐπισκόπου πρὸ τῆς καταδίκης αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς παρέχει εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα. Ἄν τις κληρικός, λέγει ὁ κανὼν, ἀποκοπῇ ἀπὸ τοιοῦτου ἐπισκόπου («πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως»), οὐδόλως παρανομεῖ, διὸ καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἐπιτίμησιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀξιοῦται τιμῆς. Ἄν ὅμως ἕτερος κληρικός δὲν πράξῃ τοῦτο, ἀλλὰ, χωρὶς νὰ ἀσπάζεται τὰς διδασκαλίας τοῦ ἐπισκόπου, συνεχίσῃ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, ἀναμένων «συνοδικὴν διαγνώμην» καὶ καταδίκην, οὐδαμῶς κατακρίνεται ὑπὸ τοῦ κανόνος.

Ἄνάγνωτε τὸν κανόνα μετὰ προσοχῆς, ἐσυνέχισεν μετὰ στόμφου ὁ π. Νεόφυτος, καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι δὲν νομοθετεῖ ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ ἀπλῶς παρέχει δικαίωμα.

Οὐδαμοῦ λέγει ὅτι ὀφείλουσιν οἱ κληρικοὶ ν' ἀποχωρίζονται ἀπὸ τοιούτου ἐπισκόπου πρὸ τῆς καταδίκης αὐτοῦ, οὐδὲ ὀμιλεῖ περὶ τιμωρίας τινὸς ἢ καὶ ἀπλῆς ἔστω μέμψεως κατὰ τῶν μὴ ἀποχωριζομένων, καίτοι εἶναι σύνηθες εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας τὰ «καθαίρεισθω» προκειμένου περὶ κληρικῶν μὴ ἐκπληρούντων εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς ἑαυτῶν ὑποχρεώσεις. Ἀπλῶς λέγει ὅτι οἱ ἀποκοπτόμενοι ἀπὸ τοιούτου ἐπισκόπου κληρικοὶ δὲν εἶναι κατακριτέοι.

“Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς πείθει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐνῶ ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καθηρέθησαν ἀναρίθμητοι ἐπίσκοποι ἐπὶ αἱρέσει, οὐδέποτε ἐτιμωρήθη κληρικὸς τις ἢ καὶ ἀπλῶς ἐπετιμήθη διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ ἀποσχισθῇ πάραυτα ἀπὸ τοῦ αἱρετικοῦ ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀνέμενε τὴν ὑπὸ Συνόδου καταδίκην αὐτοῦ...

Ἐπαπα-Θεόδουλος ἡρέμως ἔλαβε καὶ πάλιν τὸν λόγον.

— Ἀπορῶ, παπα-Νεόφυτε, διὰ τὴν νέαν ἐπιχειρηματολογίαν σας, τὴν τόσον στρεψόδικον καὶ σοφιστικὴν! Πρὶν εἶπω ἕτερόν τι, σᾶς ἀναφέρω τὰς γνώμας δύο μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ πιστεύω Της ἦτο καὶ θὰ εἶναι: «οὐδεμία κοινωνία μὲ τοὺς ἑτερόφρονας καὶ αἱρετικούς». Οὕτως ὁ μὲν ἅγιος Μᾶρκος ὁ Εὐγενικὸς λέγει: “Ἄπαντες οἱ τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, πᾶσαι αἱ Σύνοδοι, πᾶσαι αἱ θεῖαι Γραφαί, φεύγειν τοὺς ἑτερόφρονας παραινοῦσι καὶ τῆς αὐτῶν κοινωνίας διίστασθαι». (P.G. 160, 105 C) Ὁ δὲ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης γράφων πρὸς τὸν ἡγούμενον Θεόφιλον σημειοῖ.

«Ἐχθροὺς γὰρ Θεοῦ ὁ Χρυσόστομος, οὐ μόνον τοὺς αἱρετικούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ^{τοῖς} τοιούτοις κοινωνοῦντας μεγάλη τῇ φωνῇ ἀπεφήνατο». (στλ. 1049 A).

Συνεπῶς διατὶ παραποιεῖτε τὴν ἀλήθειαν λέγοντες ὅτι «ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας... οὐδέποτε ἐ-

τιμωρήθη κληρικός τις, ἢ ἀπλῶς ἐπετιμήθη διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἔσπευσε νὰ ἀποσχισθῆ πάραυτα ἀπὸ τοῦ αἰρετικοῦ ἐπισκόπου...» ; Πῶς θὰ ἐκαλοῦντο οἱ «κοινωνοῦντες» ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲ ἦσαν ἄξιοι οὐδὲ ἐπιτιμίων ; Ἴί ἐννοεῖτε δὲ μὲ τὸ ἐπίρρημα «πάραυτα» ;

Ἐπὶ τῆς στιγμῆς ὅπου καὶ εἷς ὀρθόδοξος ἤρχισε νὰ ἀντιδρᾷ εἰς τὴν κηρυττομένην αἵρεσιν, ἡ εὐθύνη ἄρχει διὰ πάντας τοὺς λοιπούς· ὁ ἀργότερον τῆς αἰρετικῆς κοινωνίας μακρυνόμενος θὰ τυγχάνῃ, ὡς εἶναι εὐλογον, καὶ περισσότερον ὑπεύθυνος· νομίζω ὅτι εἴπομεν ἀρκετὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς συναντήσεώς μας ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ κάτι ἄλλο:

Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ βασιλεύῃ δικαιοσύνη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν χοροὶ ὀλόκληροι ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἐσήποντο κυριολεκτικῶς εἰς τὰς φυλακάς, ἀρνούμενοι νὰ ἀκολουθήσουν τὸν «ψευδεπίσκοπον» τοῦ κανόνος, οἱ δὲ κοινωνοῦντες αὐτῷ νὰ μὴ δέχωνται οὔτε ἀπλῆν «ἐπιτίμησιν» διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀνέμενον... Συνοδικὴν ἀπόφασιν! ;.. Ὁχι!, π. Νεόφυτε, σφάλεσθε οἰκτρῶς. Ἡ Ἐκκλησία, τοὺς μὲν ἐπαινεῖ καὶ στέφει, τοὺς δέ, οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ, τοὺς θεωρεῖ μετὰ τοῦ κηρύσσοντος τὴν αἵρεσιν ἐχθροὺς τῆς καὶ οἰονεὶ ἐκτὸς Αὐτῆς, ὅπερ ἐρμηνευόμενον συνιστᾷ τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν!

Θέλετε ἀποδείξετε περὶ τούτου ; Τὰ πρακτικὰ τῶν ἀγίων Συνόδων γέμουσι παραδειγμάτων. Πρὶν ἢ ἀναγνώσω τινὰ ἐκ τούτων, σᾶς πληροφορῶ ὅτι οἱ δικαζόμενοι ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐτύγγανον ἅπαντες ἐπίσκοποι οἵτινες ἐκοινωνοῦν τῇ αἵρέσει, παρὰ τοὺς ὑφισταμένους διωγμοὺς τῶν εὐσεβῶν καὶ ἡρωϊκῶν εἰκονοφίλων συναδέλφων των, τὰς ἐξορίας καὶ θανατώσεις αὐτῶν!..

Κατὰ τὴν δίκην των ὅμως, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐδικαιολογήθη ὅτι ἀνέμενε «Συνοδικὴν διάγνωσιν», οὐδεὶς ἀνεξαιρέτως! Καὶ τοῦτο, διότι ἀπλούστατα, ἐξ εὐαγγελικῆς εἰσέτι διδασκαλίας εἶχον διδαχθῆ νὰ μὴ λέγουν «οὔτε χαίρειν» εἰς τοὺς αἰρετικούς, ὁ δὲ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος συ-

νεχῶς ἐνουθέτει: «κρατεῖτε τὰς παραδόσεις», «τὰς βεβήλους καινοφωνίας παραιτεῖσθε».

Τὸ δὲ ἐκπληκτικὸν εἶναι, ὅτι ἐὰν ἠθέλομεν ἐφαρμόσει δι' ὀλίγον μόνον, τὴν ὑμετέραν μέθοδον, τότε οὐδὲ ὁ κηρύσσω τὴν αἵρεσιν κινδυνεύει νὰ τύχη ἐπιτιμίου τινός, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι οὐδὲ ὅπως ἀναφέρει τι περὶ τούτου ὁ παρῶν κανὼν!.. Διότι, ὡς ἀσφαλῶς θὰ ἐνθυμῆσθε πάντες, διὰ μὲν τοὺς χρησαμένους πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἤτοι κοσμικὴν τινα ἀρχήν, ὥστε νὰ γίνουν ἐπίσκοποι, οἱ ἱεροὶ κανόνες ὀρίζουν τὸ «καθαίρεισθω» καὶ «ἀφοριζέσθω» καὶ μάλιστα ὁμοῦ μὲ τοὺς κοινωνήσαντας αὐτοῖς, διὰ δὲ τοὺς συμπροσευχομένους μετὰ αἵρετικῶν καὶ πάλιν τὸ «καθαίρεισθω»: ἐνταῦθα ὅμως ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος σιγή!.. Μᾶς δίδει τοῦτο, ἄρά γε, τὸ δικαίωμα νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἀθωοῦται ὁ αἵρετικὸς καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ; Ἄσφαλῶς κάθε ἄλλο!

Ἄρα Ἰ', ΙΑ', καὶ ΜΕ' Ἀποστ. κανόνες ὡς καὶ ὁ ΛΓ' τῆς Λαοδικείας, διὰ τὸ συμπροσεύχεσθαι καὶ μόνον μετὰ αἵρετικῶν καθαίρουσιν, ὁ δὲ Γ' τῆς Γ' Οἰκ. Συνόδου παραγγέλλει ὅπως: μηδὲ ὅπως ὑποκειῖσθαι τοῖς ἀποστατήσασιν ἢ ἀφισταμένοις ἐπισκόποις» ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀληθείας! Συνεπῶς π. Νεόφυτε, «πάντοθεν στενά» διὰ τὸν βουλούμενον νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς κοινωνοῦντας μετὰ τοῦ κηρύσσοντος τὴν οἰανδήποτε αἵρεσιν αἵρετικοῦ... (45β).

---

456) «Περὶ δὲ οὗ πρεσβυτέρου... σύνοισμεν πρὸς αὐτοῦ τούτου ἕκαστα ἐκμεμαθηκότες. Ἄλλ' ὁ ἀνὴρ οὐ βούλεται, εἴτ' οὖν οὐκ ἀνέχεται, τῷ καθ' ἡμᾶς τύπῳ κεκανονίσθαι· οἶσθα γάρ, θεοτίμητε, ὅτι κοινῇ ψήφῳ τῶν τε ἔτι ὑπὲρ γῆν ὄντων, καὶ τῶν ἐναγχοῦς ἐκδημησάντων πρὸς Κύριον ὁμολογητῶν, τοὺς ἀπαξ ἐαλωκότας τῇ αἵρετικῇ κοινωνίᾳ ἱερωμένους εἰσθῆναι τῆς ἱερουργίας διώρισται, ἕως δηλονότι καιροῦ ἐπισκοπῆς τῆς ἄνωθεν προνοίας... Πῶς γὰρ φανεῖται τὸ διάφορον τῶν προδοσάντων τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ; τῶν γενναίως ἐνηθληκότων, καὶ μηδαμῶς ἐλομένων ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τληπαθεῖν; (Θ. Στουδίτης, σελ. 1636—7.)

Καιρός όμως να ἴδωμεν μερικὰς «σκηνὰς» ἀπὸ τὰς περιφήμους συνεδρίας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δι' ἧς εἰρήνευσεν ἐπ' ὀλίγον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἀναλαβοῦσα ἐκ τῶν πληγῶν Τῆς, δυνηθῆ νὰ συνεχίση τὸν μέχρι σήμερον κατὰ τῆς καχεσπέρου πλάνης ἀδιάκοπον ἀγῶνά Τῆς!

Σημειωτέον ὅτι Πρόεδρος τῆς παρούσης Συνόδου τυγχάνει ὁ πολὺς Ταράσιος, Πατριάρχης Κων)λεως, ἐνῶ μετέχουν αὐτῆς καὶ 136 ἡγούμενοι Μοναστηρίων, οἵτινες ἀσφαλῶς οἱ πλεῖστοι πολλὰ τὰ δεινὰ θὰ εἶχον ὑποστῆ ἐν τῇ προσπαθείᾳ των ὅπως ἀποφύγουν τὴν μετὰ τῶν κακοδόξων αἰρετικὴν κοινωνίαν! (46)

Πιθανῶς ὅμως νὰ μοὶ εἶπτε ὅτι σήμερον δὲν ἔχομεν περιπτώσεις διωγμῶν ὡς συνέβη ἀνωτέρω· τοῦτο ὅμως οὐδὲν σημαίνει· οἱ κανόνες ὁμιλοῦσι περὶ κηρυττομένης αἰρέσεως, δὲν σχολιάζουσι μετὰ ἢ ἄνευ διωγμῶν! Ἄλλὰ καὶ περὶ τούτου μὴ ἀδημονεῖτε· θελήσατε νὰ ἀκριβολογήσητε, νὰ ἐπισημάνετε τὸν κίνδυνον ἢ ἔστω νὰ ὀρθοτομήσητε καὶ πρακτικῶς καὶ τότε συζητοῦμεν... (47). Τὸ σύστημα ἀσφαλῶς ἠλλάξε, κριθέντος τοῦ νέου ὡς ἀρτιωτέρου καὶ ἀποτελεσματικωτέρου, ἢ δορὰ ὅμως τότε φανεροῦται καὶ τὸ ἀληθές προσωπεῖον τότε ἀποκαλύπτεται, ὅταν ἡ φλογέρα τοῦ ποιμένος γίνη... σφενδόνῃ ἢ τὸ τυχὸν πρόβατον ἀρνηθῆ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν «μισθωτὸν ποιμένα»... Ἄς ἐπανέλθωμεν ὅμως.

α) «**Ταράσιος** ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης τῶ ἐπισκόπῳ Νεοκαισαρείας εἶπεν: ὡς ἄγνωστός σοι παρῆλθεν ἡ ἀλήθεια ἕως τοῦ νῦν: ἢ ὡς ἐγνωσμένης **κατεφρόνησας**; καὶ ἐὰν ὡς ἄγνωστός σοι παρῆλθεν, μὴ αἰδεσθῆς τὸν ὀρθὸν λόγον μαθεῖν, ὥσπερ οὐκ ἡσχύνθης τὸν διεστραμμένον.

46) Διὰ μίαν ἀμυδρὰν εἰκόνα τῶν τριούτων δεινῶν ἔρα Θ. Στουδίτου (στλ. 1157C), καὶ ἰδίως 1641D.

47) Ὅρα ἀποδείξεις περὶ τούτου τρανοτάτας εἰς: «Ἐκκλησιαστικὸς Ἀγὼν», φύλλον Νοεμβ. Δεκεμβρ. 1970, σελ 4.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας εἶπε: πιστεύσον, Δέσποτα, ὡς ἄγνωστος· αἰτῶ δὲ μαθεῖν, καὶ ὡς κελεύει ὁ δεσπότης καὶ ἡ ἅγια Σύνοδος.

Ταράσιος: Λέγε τί θέλεις μαθεῖν.

Γρηγόριος εἶπεν: Ἦνίκα πᾶσα ἡ ὁμήγουρις αὕτη τὸ ἐν λαλεῖ καὶ φρονεῖ, ἔμαθον καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐστίν, ἡ νυνὶ ζητούμενη καὶ κηρυσσομένη. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ γὰρ αἰτῶ συγγνώμην τῶν πρώην μου κακῶν, καὶ θέλω μετὰ πάντων καὶ φωτισθῆναι καὶ διδαχθῆναι· τὰ πλημμελήματά καὶ ἁμαρτήματά μου ἄμετρά ἐστι καὶ ὡς ὁ Θεὸς κατανύξει τὴν ἱεράν σύνοδον καὶ τὸν πανάγιον Δεσπότην...

Ταράσιος: Ὡφείλες ἐκ τῶν ἀνέκαθεν χρόνων ἀνοῖξαι σου τὰ ὄτα, καὶ Παύλου τοῦ θείου Ἀποστόλου ἀκοῦσαι λέγοντος· «κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβετε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν»· καὶ πάλιν Τιμοθέῳ καὶ Τίτῳ γράφοντος· «τὰς βεβήλους κενοφωνίας παραιτεῖσθαι»· τί βεβηλότερον ἢ τί κενοφωνότερον τοῦ λέγειν Χριστιανούς εἰδωλολατρῆσαι;»

Γρηγόριος: Κακὸν ἦν καὶ ὁμολογοῦμεν, κακὸν ἦν, ἀλλ' οὕτως ἐπράχθη καὶ οὕτως ἐπράξαμεν· καὶ διὰ τοῦτο αἰτοῦμεν συγγνώμην τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν. Ὁμολογῶ, Δέσποτα, ἔμπροσθεν τῆς τιμιωτάτης ἁγιωσύνης ὑμῶν, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν τῆς ἁγίας Συνόδου, ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἠνομήσαμεν, καὶ κακῶς ἐπράξαμεν καὶ συγγνώμην αἰτοῦμεν περὶ τούτου...(Πρακτικὰ Συνόδων, Τόμ. Β' σελ. 742).

β) «**Βασίλειος** ἐπίσκοπος Ἀγκύρας εἶπεν: ὅθεν καὶ ἐγὼ Βασίλειος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας τῆς πόλεως, προαιρούμενος ἐνωθῆναι τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ... ταύτην τὴν παροῦσαν ἔγγραφόν μου ὁμολογίαν ποιοῦμαι, καὶ προσάγω ὑμῖν τοῖς ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντίας λαβῶσι τὴν ἐξουσίαν. Ἐν ταύτῳ δὲ καὶ συγγνώμην ἐξαι-

τοῦμαι παρὰ τῆς θεοσυλλέκτου ὑμῶν μακαριότητος ὑπὲρ ταύτης μου τῆς βραδυτῆτος.

Δέον γὰρ ἦν μὴ ὑστερηκένοι με πρὸς τὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ὁμολογίαν· ἀλλὰ τῆς ἄκρας μου ἀμαθείας καὶ νωθρείας καὶ ἡμελημένης διανοίας ἐστὶ τοῦτο.. πιστεύω τοίνυν καὶ ὁμολογῶ...» (Αὐτ. σελ. 729).

γ) «Τῇ ἀγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ **Θεοδόσιος**, (ἐπίσκοπος Ἀμορίου) ὁ ἐλάχιστος Χριστιανὸς ὁμολογῶ καὶ συντίθεμαι καὶ δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι... καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς ἅγιοι τοῦ Θεοῦ καὶ βοῶ· ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον ὑμῶν· δέξασθε με ὡς ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὸν ἄσωτον καὶ τὴν πόρνην καὶ τὸν ληστήν· ζήτησατέ με καθὼς ἐζήτησεν ὁ Χριστὸς τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ὃ ἀνέλαβεν ἐπὶ τῶν ὤμων...

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος ἡγούμενος Μονῆς τῶν Στουδίων εἶπε: κατὰ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις καὶ Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἄξιός ἐστιν ἀποδοχῆς...

Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης εἶπεν· οἱ ποτε κατήγοροι τῆς Ὁρθοδοξίας, νυνὶ συνήγοροι τῆς ἀληθείας ἐγένοντο... (αὐτοθ. σ. 731).

δ) «... **Οἱ μοναχοὶ** ἀναλαβόντες εἶπον· ἀλλὰ τοὺς παρασυρθέντας καὶ βίαν παθόντας ὁ πατὴρ (Ἀθανάσιος) προσίεται. Εἰπάτωσαν οὖν ἢ παρεσύρησαν ἢ βίαν ὑπέμειναν, ὅτι ἀπέστησαν τῆς ἀληθείας.

Ὑπάτιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐπίσκοποι εἶπον: ὅτι ἡμεῖς οὔτε βίαν ὑπομείναμεν, οὐδὲ παρεσύρημεν, ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ αἵρέσει ἡμῶν γεννηθέντες ἀνετράφημεν καὶ ἠύξήθημεν... Καὶ αὐθις **Θαλάσιος** καὶ **Εὐσέβιος** καὶ **Εὐστάθιος** οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον: Πάντες ἡμάρτομεν, πάντες συγγνώμην αἰτοῦμεν...

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς καὶ ἡγούμενος Μονῆς τῶν Στουδίων εἶπεν: εἰ δοκεῖ τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ, ἴδωμεν τὰς χειροτονίας τῶν δεχθέντων, εἰ ἀπὸ αἱρετικῶν ἦσαν ἢ οὐ... (Αὐτόθι, σελ. 736).

Ὁ παπα-Νεόφυτος μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως εἶχεν μεταβληθῆ ἄρδην· οὐδέποτε εἶχεν φαντασθῆ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀντιμετωπίσει κατὰ τοιοῦτον τρόπον τοὺς ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν αἰρετικῶν διατελέσαντας...

Ἀναρίθμητα, ἐξ ἄλλου τυγχάνουν τὰ παραγγέλματα τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, δι' ὧν προτρεπόμεθα καὶ πρὸ «Συνοδικῆς διαγνώμης» ὅπως μακρυνώμεθα τῆς κοινωνίας τῶν αἰρετικῶν. Σᾶς ἀναγινώσκω τινὰ :

«Βαδίζοντες τὴν ἀπλανῆ καὶ ζωηφόρον ὁδόν, ὀφθαλμὸν μὲν ἐκκόψωμεν σκανδαλίζοντα, μὴ τὸν αἰσθητὸν ἀλλὰ τὸν νοητὸν. Οἶον ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ πρεσβύτερος οἶοντες ὀφθαλμοὶ τῆς Ἐκκλησίας κακῶς ἀναστρέφονται καὶ σκανδαλίζουσι τὸν λαόν, χρὴ αὐτοὺς ἐκβάλλεσθαι. Συμφέρον γὰρ ἐστὶν ἄνευ αὐτῶν συναθροίζεσθαι εἰς εὐκτῆριον οἶκον, ἢ μετ' αὐτοὺς ἐμβληθῆναι ὡς μετὰ Ἄννα καὶ Καϊάφα εἰς τὴν γέεναν τοῦ πυρός » (Μ. Ἀθανασίου, Ρ.Γ. 35,33) Ὁ δὲ μέγας Φώτιος παραγγέλει σαφῶς.

«Αἰρετικὸς ἐστὶν ὁ ποιμὴν; λύκος ἐστίν· φυγεῖν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀποπηδᾶν δεήσει, μὴδ' ἀπατηθῆναι προσελθεῖν κἂν ἡμερον περισαίνειν δοκεῖ· φύγε τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαν ὡς ἰὸν ὄφεως».

Ἴδου καὶ ἡ ἐν ὠραιοτάτοις στίχοις γνώμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ μεγάλου ὁμολογητοῦ, Μελετίου τοῦ Γαλλησιώτου :

«Μὴ πείθεσθε μονάζουσι, μὴδὲ τοῖς πρεσβυτέροις, ἐφ' οἷς ἀνόμως λέγουσι, κάκιστα εἰσηγοῦνται.

Καὶ τί φημι μονάζουσι, καὶ τί τοῖς πρεσβυτέροις;

Μηδ' ἐπισκόποις εἶκετε, τὰ μὴ λυσιτελοῦντα, πράττειν καὶ λέγειν καὶ φρονεῖν, δολίως παραινοῦσιν.

Ἐπαινετὸς ὁ πόλεμος γνωρίζεται πολλάκις, καὶ μάχη κρείττων δείκνυται, ψυχοβλαβοῦς εἰρήνης. Βέλτιον γὰρ ἀφίστασθαι τοῖς οὐ καλῶς φρονοῦσι, ἢ τούτοις ἐπακολουθεῖν κακῶς ὁμονοοῦντες χωριζομένους τοῦ Θεοῦ καὶ τούτοις ἐνωμένους».

(Ἀλφαβητὰφάβητος).

Ἐνταῦθα διέκοψεν ἐπ' ὀλίγον ὁ π. Θεόδουλος, ἀναμένων πιθανὴν ἔνστασιν ἐκ μέρους τῶν πατέρων· οὐδεὶς ὅμως ἐζήτησεν τὸν λόγον· οἱ πάντες ἀνέμενον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὴν κατάληξιν τῶν σκέψεών του. Εἶχον ἐπὶ τέλος ἀντιληφθῆ ὅτι ἡ κοινωνία δὲν ἀποτελεῖ μικρὰν πτῶσιν εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ προγραμματισμὸς καὶ ἡ δολιότης ἀποτελοῦν πλέον φανερά σημεῖα τῆς πορείας τῶν κακοδόξων!..

Θὰ παρακαλέσω τὸν π. Νικόδημον, ἤρχισεν καὶ πάλιν ὁ π. Θεόδουλος, διακόπτων τὴν ἐπ' ὀλίγον ἐπικρατήσασαν σιγὴν, ἐπειδὴ τὸ παρὸν σημεῖον ἀποτελεῖ καὶ τὴν ὅλην οὐσίαν τῆς διαστάσεώς μας, νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ γνώμας τοῦ μεγάλου ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἡ ἐποχὴ τοῦ ὁποίου ἐνῶ ἀποτελεῖ παράλληλόν τινα σκηνηγῶν καὶ τὴν σήμερον τελουμένων, τὸ ἡρωϊκὸν του ἐν τούτοις παράδειγμα καὶ ἡ μέχρι αἵματος «ἀντικατάστασις» πρὸς τὴν αἵρεσιν, παραμένουσι, δυστυχῶς μέχρι τοῦ νῦν, ἄνευ ἀκριβοῦς μιμήσεως καὶ ἡρωϊκῆς ἀκολουθήσεως...

Μηδεὶς ἀμφιβαλλέτω διὰ τὸ παράλληλον τῶν ἐποχῶν, ἐννοῶ τῆς Εἰκονομαχικῆς περιόδου καὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῆς σήμερον· ἡ σύγχρονος μάλιστα κατάστασις εἶναι μυριάκις χειρότερα καθόσον βάλλεται οὐχὶ μόνον τὸ Χριστολογικὸν δόγμα καὶ τινες τῶν ἱερῶν παραδόσεων, ἀλλὰ αὐτὴ αὕτη ἡ τῆς συνόλου Ἐκκλησίας ὑπόστασις... Ἐπιδιώκεται δηλαδὴ διὰ μιᾶς βδελυρᾶς μετὰ τοῦ ψεύδους μίξεως ἢ τελεία ἐξαφάνισις τῆς μοναδικότητος τοῦ Ὁρθοδόξου δόγματος, ἐκφραζομένου σωτηριολογικῶς διὰ τοὺς πιστοὺς εἰς τὸ «Πιστεύω», τὴν Θ. Λειτουργίαν, τὴν εὐσέβειαν...

Διὰ τοῦτο ἐτόνισα προηγουμένως ἀλλὰ καὶ τώρα καὶ πάντοτε δὲν θὰ παύσω νὰ κηρύσσω ὅτι ὁ ἀγὼν τῶν πιστῶν πρέπει νὰ εἶναι πλέον ἀκαμπτος ἢ ἐπὶ Εἰκονομαχίας, πλέον ἡρωϊκός, καὶ πρὸ πάντων οὐδόλως «οἰκονομικός»... Καιρὸς ὅμως νὰ λάβῃ τὸν λόγον ὁ π. Νικό-

δημος ἢ καλλίτερον ὁ ἅγιος Θεόδωρος, διότι αὐτοῦ ρήματα καὶ ἡρωϊκὰς νουθεσίας θὰ ἀκούσωμεν ἀπευθυνόμενα πρὸς τὰ παλαιόντα κατὰ τῆς αἵρέσεως τέκνα του ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς οἱ ὅποιοι διὰ πολιτικούς λόγους ἠδυνάτουν νὰ ἔλθουν ἄρωγοὶ καὶ συναντιλήπτορες τῶν ἡρωϊκῶν εἰκονοφίλων τοῦ Βυζαντίου.

α) «Οὐδ' ἂν τὰ ὅλα χρήματα τοῦ κόσμου παρέξει τις καὶ κοινωνῶν εἴη τῇ αἵρέσει, φίλος Θεοῦ οὐ καθίσταται, ἀλλ' ἐχθρός. Καὶ τί λέγω κοινωνίας; Κἂν ἐν βρώματι καὶ πόματι καὶ φιλία συγκάτεισι τοῖς αἵρετικοῖς, ὑπεύθυνος». (στλ. 1205. Α)

β) «Φυλάξατε ἔτι ἑαυτὰς τῆς ψυχοφθόρου αἵρέσεως, ἧς ἡ κοινωνία ἀλλοτριώσις Χριστοῦ.» (στλ. 1275 C)

Τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων γράφει τὰ κάτωθι.

γ) «Οἱ μὲν τέλεον περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ κατεποντίσθησαν, ὅμως τῇ κοινωνίᾳ τῆς αἵρέσεως συνόλλυνται.» (1164A)

Πρὸς τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας ὁ αὐτὸς πατήρ :

δ) «Καί γε πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν. Ἱεραρχεῖν δοκοῦντες καὶ ἱερεῖς, μονασταὶ καὶ μιγάδες, πᾶν γένος καὶ πᾶσα ἡλικία· οἱ μὲν τέλεον ναυαγήσαντες περὶ τὴν πίστιν, οἱ δέ, εἰ καὶ τοῖς λογισμοῖς οὐ κατεποντισθέντες, τῇ δὲ αἵρετικῇ κοινωνίᾳ ἐξ ἡμισείας δέει σωματικοῦ θανάτου, συγκινδυνεύοντες...» (1157 C).

Ἐρωτηθεὶς ὁ ἅγιος ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ του Ναυκρατίου :

ε' «Ἐὰν τις ἱερεὺς ἀναφέρῃ τὸν αἵρετικὸν δημοσίᾳ, ἰδίᾳ δὲ προσκαλούμενος ὑπὸ τινος ὀρθοδόξου ἐν εὐκτηρίῳ, στέλλεται (ἀποφεύγει) ἀναφέρειν τὸν αἵρετικόν. Εἰ ἄρα ἐν τῷ τοιούτῳ εὐκτηρίῳ, τὸν ἀκριβῆ δεῖ προσεύχασθαι»; Ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοδώρου ἦτο κατηγορηματικῶς ἀρνητικῆ: Οὐδαμῶς (1240B).

στ' «'Εὰν ὀρθόδοξος διαβληθεὶς ὡς μὴ κοινωνῶν, ποιήσῃ σταυρόν, ὅτι κοινωνῶ, μηδὲν ἕτερον πολυπραγμονηθεὶς παρὰ τῶν αἰρετικῶν, αὐτοῦ δὲ ἔχοντος κρύβδην τῷ λογισμῷ ὅτι περ ἐξ ὀρθοδόξου κοινωνῶν εἰμι· οὐκ οἰκονομία τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ προδοσία τῆς ἀληθείας. (1237 D.)

ζ' «Πῶς δὲ ἀκούσιον, καὶ οὐκ ἔργον τῷ δοκοῦντι ὀρθοφρονεῖν κοινωνοῦντι δ' ὅμως τῇ αἰρέσει; Ἀκούσιόν ἐστι, ὅταν τὸ στόμα τις τοῦ ὀρθοδόξου βιαίως ἀναχάνας, ἐγγέῃ τὴν αἰρετικὴν κοινωνίαν· ὅπερ ἐποίησαν οἱ πάλαι αἰρετικοί, καὶ νῦν ποιοῦσιν ὡς ἔμαθον οἱ νυνὶ Χριστομάχοι· τὸ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ μετασχεῖν, ἐκούσιον». (1205 B)

“Ὅτι δὲ ἐν καιρῷ ἐλευθέρας καὶ ἀληθῶς Ὁρθοδόξου Συνόδου θὰ κριθοῦν πάντες οἱ ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῶν αἰρετικῶν διατελέσαντες, συνεπλήρωσεν ὁ π. Θεόδουλος, φανεροῦν ἀρκεταὶ ἐπιστολαὶ τοῦ ἰδίου ἱεροῦ πατρός καὶ τὰς ὁποίας θὰ παρακαλέσω καὶ πάλιν νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ ὁ π. Νικόδημος. Ἐν αὐταῖς θὰ ἴδωμεν εὐκρινῶς ὅτι οὐδὲν δόλως δικαιολογεῖται ἢ ἀποψις τοῦ παπᾶ Νεοφύτου, ἀλλ' ὅτι, ἐξ ἀντιθέτου μάλιστα, κρίσις καὶ ἐπιτίμησις καὶ ποικίλαι ἀργίαι ἀνήκουν εἰς πάντας τοὺς κοινωνήσαντας τοῖς αἰρετικοῖς... Ἄς ἀκούσωμεν ὅμως τὰ ἴδια τὰ κείμενα ὁμιλοῦντα καὶ βεβαιοῦντα τὰς ἀνωτέρω σκέψεις μου.

α) «Πρεσβυτέρω ὑπογράψαντι... ὅσα οὖν ἐποίησας, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε καὶ πρὸς ἄλλου ἐπιτραπείς, καλὰ μὲν καὶ ἐπαινετὰ εἰς Θεοῦ ἐπίκαμψιν. Οὐδὲν δὲ τὸ καθόλου δυνάμενον λῦσαι τῆς ἱερουργίας καὶ ἐξ οἰονδηποτοῦν ἀρχιερέως δόξειεν εἶναι· καὶ τοῦτο ἕως εἰρήνης τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας· ἐν ἣ τῆνικαῦτα κρίσει. Συνοδικῆ ὡς δέον πᾶν ὅτιοῦν τῶν τοιούτων κανονισθήσεται καὶ κρίσιν ἔξει θεόψηφον. Εἰ δὲ φῆς ὅτι ὑπογράφων ἔκραζον προσκυνεῖν με τὰς ἀγίας εἰκόνας· σύγγνωθι, ἀδελφέ, καὶ Πιλᾶτος τῷ στόματι ἀθωῶν ἑαυτὸν τῆς σφαγῆς Χριστοῦ, τῷ καλάμῳ ἐκύρου τὸν θάνατον... (1128 D)

β) «... Πρεσβύτερος εἴτε ὑπογράφας εἴτε κοινωνή-

σας φόβω μὴ φέρων τὴν κάκωσιν, εἰργέσθω τῆς κοινω-
νίας. Κατὰ Χριστοῦ γὰρ κοινωνήσας, πῶς δύναιτ' ἂν Χρι-
στῷ κοινωνεῖν; Τῆς γὰρ ἐγκρατήσεως τῆς ἱερουργίας
παρὰ Συνοδικῆς ἐπισκέψεως ἢ λύσις... Ὁ δόξας μετὰ
τὴν ἤτταν ἀναπαλαῖσαι, ἀποχωρεῖτω τοῦ ἐν ᾧ ἐκαθέζετο
πρὶν τόπου· ἐπεὶ πῶς γνωσθήσεται αὐτῷ τε ἐκείνω
ἢ ἄρνησις ἢν ὑπέστη καὶ ἄλλοις;

... Οὕτως ἐπὶ τοῦ τυχόντος μονάζοντος· οὕτως ἐπὶ
λαϊκοῦ· εἰρξίς τῆς κοινωνίας, μετὰ τῶν ἄλλων ἀξίων κάρ-
πῶν τῆς μετανοίας· ἀναμένειν τε τὸν καιρὸν τῆς Ὁρθο-
δοξίας. (1149CD.)

γ) «... Ὁ τοίνυν ἐδώκαμεν ἐπιτίμιον τῷ Ὁρέστη
ἐλθόντι ἐνταῦθα,.. τοῦτο σχοῖεν καὶ οἱ λοιποὶ· ἀμετόχους
εἶναι τῶν ἀγιασμάτων... Ἐρωτᾶς ἕως πότε; ἕως ἂν ἀ-
ναλάμψη ἢ τῆς Ὁρθοδοξίας αἰθρία.» (1148C)

δ' «Ἵπογράψας πρεσβύτερος τῇ ἀσεβείᾳ, μετανοεῖν
ὀφείλει, καὶ προσκλαίειν θερμῶς συγχωρηθῆναι αὐτῷ τὸ
ἀσέβημα. Λειτουργεῖν δέ, κἂν οὐ μνημονεύῃ τοῦ δυσ-
σεβοῦς, οὐδαμῶς, ἀλλ' εἴργεται τῆς ἱερουργίας ἕως
ἂν ἐπίδοι Κύριος καὶ δοίῃ καιρὸν ὀρθοδόξου συνόδου, ἐν
ἣ λήφεται ἕκαστος τὰ κατ' ἀξίαν θεοκρίτως.» (1177 D).

— Αὐτή, πατέρες, εἶναι ἡ ἱστορικὴ πραγματικότης
ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Εὐχαρίστως θὰ ἤκουον, συνεπλή-
ρωσεν ὁ παπα-Θεόδουλος, οἷανδὴποτε ἔνστασιν. Εἰς τὴν
παροῦσαν συνεξήγησιν δὲν ἐπιτρέπεται οὐδεμία σκοπι-
μότης· προσωποληψία καὶ λοιπαὶ ἀνθρώπινα ἀδυναμία
δὲν θὰ πρέπη οὐδὲ ὡς ὁσμὴν νὰ δίδουν τὸ παρὸν μετα-
ξύ μας...

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη εἰς τοὺς λόγους του... Ἦτο ἡ μο-
ναδικὴ περίπτωσις ἡρέμου ἀκροάσεως ἐκ μέρους τοῦ
παπα-Νεοφύτου καὶ τῶν λοιπῶν ἄνευ τῆς συνήθους βι-
αίας ἀντεπιθέσεως.

Ὁ παπα-Σίλβεστρος μόνον εἶπεν:

— Ἐπειδὴ, πατέρες, ἡ παροῦσα κατάληξις τοῦ θέμα-

τος, ἡ κοινωνία ἦτοι μετὰ τῆς κηρυττομένης αἵρέσεως, εἶναι ὁμολογουμένως τὸ πλέον σοβαρὸν σημεῖον, θὰ ἐπεθύμουν ὁ ἅγιος Πρόεδρος νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ ὅπως προσθέσω ὠρισμένας σκέψεις μου καὶ γεγονότα ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ π. Ἀλέξιος δὲν εἶχεν οὐδένα λόγον ν' ἀρνηθῇ, κάτι παρόμοιον· οὕτως ὁ Καισαρεὺς ἱερομόναχος ἐλάμβανε τὸν λόγον ὑπὸ τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατηρίου του.

— Ἄς μὴ νομίσωμεν, εἶπεν, ὅτι μόνον ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀντέστη μετὰ τσαύτης καρτερίας καὶ παρρησίας κατὰ τῆς καινοτομίας καὶ κακοδοξίας τῆς ἐποχῆς του. Οἱ μετ' αὐτὸν αἰῶνες ἀνέδειξαν ἐξ ἴσου ἡρωϊκὰς καὶ ἀγίας μορφὰς αἱ ὁποῖαι καὶ διέσωσαν διὰ μίαν ἐπὶ πλέον φορά, ἐκ βεβαίου καταποντισμοῦ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ κυκλοῦντα αὐτὴν κύματα τῆς αἵρέσεως. Εἷς τοιοῦτος ἄριστος πρωταγωνιστὴς καὶ ἐφάμιλλος τοῦ ἀγίου Θεοδώρου ἐν τῇ ἀκλινηῇ παρρησίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου ὁμολογίας κληρικός, ὑπῆρξεν ὁ πολὺς Μάρκος ὁ Εὐγενικός, ὁ ἐπίσκοπος Ἐφέσου καὶ ἅγιος. Μετὰ τὴν ἀρνήσιν ἐν Φλωρεντίᾳ ὅπως ὑπογράψῃ τὰ τῆς ἐνώσεως, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, οὐδόλως ἐδέχθη τὴν προσφερομένην κοινωνίαν τοῦ λατινόφρονος Πατριάρχου καὶ τῶν ὀπαδῶν του...

Καίτοι πάντες ἐν τῷ Παλατίῳ ἐτύγχανον ὀπαδοὶ καὶ συναγωνισταὶ τοῦ ἐνωτικοῦ Πατριάρχου, οὗτος οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν ὑπέστειλε τὴν ἡρωϊκὴν του ὁμολογίαν· καὶ τοῦτο, διότι ἀπέβλεπεν εἰς μόνην τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀλήθειαν καὶ τοὺς φρικτοὺς ὄρκους του ὅπως διατηρήσῃ ταύτην ἀλώβητον καὶ ἀμέτοχον πάσης πονηρᾶς ἐπιμιξίας. Τὸ «οὐ χωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς πίστεως» ὑπῆρξε τὸ ἰσόβιον σύνθημά του. Ἴδου πῶς ὁ ἴδιος δικαιολογεῖ τὴν ἄκαμπτον ταύτην παρρησίαν ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπαρέσκου καὶ παποδοῦλου Πατριάρχου.

«Οὔτε βούλομαι, οὔτε δέχομαι τὴν αὐτοῦ ἢ τὴν μετ' αὐτοῦ κοινωνίαν, τὸ παράπαν, οὐδαμῶς... ὥσπερ οὔτε γεγонуῖαν ἐνωσιν καὶ τὰ δόγματα λατινικά, ἅπερ ἐδέξα-

το αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ... Πέπεισμαι γάρ ἀκριβῶς, ὅτι ὅσον ἀποδιίσταμαι τούτου καὶ τῶν τοιούτων, ἐγγίζω τῷ Θεῷ καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς καὶ ἀγίοις Πατράσι καὶ ὡσπερ τούτων χωρίζομαι, οὕτως ἐνοῦμαι τῇ ἀληθείᾳ καὶ τοῖς ἀγίοις Πατράσι τοῖς Θεολόγοις τῆς Ἐκκλησίας... (P.G. 160,536. ὄρα καὶ Σ. Μπιλάλη, «Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός»). Τόμ. Β' σελ. 66).

Διὸ ἐκάλεσε καὶ τὸν Ὁρθόδοξον λαὸν νὰ ἀπορρίψῃ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν πρὸς τοὺς ψευδορθόδοξους, γράφων τὰ κάτωθι σπουδαιότατα:

«Φεύγετε καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, τὴν πρὸς τοὺς ἀκοινωνήτους κοινωνίαν καὶ τὸ μνημόσυνον τῶν ἀμνημονεύτων. Ἴδου ἐγὼ Μᾶρκος ὁ ἁμαρτωλὸς λέγω ὑμῖν, ὅτι, ὁ μνημονεύων τοῦ Πάπα ὡς ὀρθοδόξου ἀρχιερέως, ἐνόχος ἐστὶ πάντα τὰ τῶν Λατίνων ἐκπληρῶσαι μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς κουρᾶς τῶν γενείων καὶ ὁ Λατινοφρονῶν μετὰ τῶν Λατίνων κριθήσεται καὶ ὡς παραβάτης τῆς πίστεως λογισθήσεται.» (Αὐθ. στλ. 1097D-1100A.).

Ποικίλως ἐπιέσθη ὁ ἱερός πατὴρ ὡς καὶ οἱ ἐν τῷ μεταξὺ συσπειρωθέντες πλησίον του ἀρχιερεῖς, ὡς ὁ Ἡρακλείας, ὁ Τραπεζοῦντος, ὁ Χαρτοφύλαξ Βαλσαμών, ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης Συρόπουλος καὶ τινες ἄλλοι, προκειμένου νὰ δεχθοῦν τὸ μνημόσυνον τοῦ Πατριάρχου. Ἄλλ' ἅς ππρακολουθήσωμεν, καλλίτερον, ἐν μικρὸν διάλογον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Πατριαρχικῶν ἀκολούθων, οἵτινες διὰ «ρημάτων κολακείας» προσεπάθουν νὰ ὑποσκελίσουν τοὺς ἀθλητάς...

Ἀντιπρόσωποι: «...οὔτε ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἐγιναν καλῶς τὰ ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ... ἀλλ' ὅμως δι' οἰκονομίαν καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος... δεχθῆτε τὸ μνημόσυνον... ὅπερ ἐστὶν λόγος φιλός...

Οἱ δὲ περὶ τὸν Μᾶρκον ἀπήντησαν: «... Ὁχι!, ὅτι πολὺς ἐστὶν ὁ τοῦ μνημοσύνου λόγος καὶ οὐχὶ μικρός· διότι ἐκεῖνοι μνημονεύονται ἐπ' ἐκκλησίαις, ὅσοι εἰσι Ὁρθόδοξοι καὶ κοινωνικοὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν.

«...Περιωρίσθην παρά τοῦ Βασιλέως. Ἄλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καί ἡ τῆς ἀληθείας δύναμις οὐ δέδεται, τρέχει δέ και μάλλον εὐδοῦται και οἱ πλείονες τῶν ἀδελφῶν τῇ ἐμῇ ἐξορία θαρροῦντες βάλλουσι τοῖς ἐλέγχοις τοὺς ἀλιτηρίους και παραβάτας τῆς ὀρθῆς πίστεως και τῶν πατρικῶν θεσμῶν και ἐλαύνουσι πανταχόθεν αὐτοὺς ὡς καθάρματα, μή τε συλλειτοργεῖν αὐτοῖς ἀνεχόμενοι, μή τε μνημονεύοντες ὄλως αὐτῶν ὡς χριστιανῶν».

Ἅγιος Μάρκος Εὐγενικός.

Οἱ δὲ ἀκοινωνήτοι οὐδὲ μνημονεύονται, οὐδὲ γὰρ ἔχει ἄδειάν τις τῶν ἱερωμένων εὐχεσθαι ἐπ' ἐκκλησίαις (ὑπὲρ τῶν ἀκοινωνήτων)· πῶς οὖν μνημονεύσωμεν αὐτὸν ὄντα Λατινόφρονα ;...» (Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, «Δωδεκάβιβλος» σελ. 907.)

Ἐμιμήθησαν οἱ μακάριοι τοὺς ἀγίους πατέρας αὐτῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρείου ἠρνήθησαν «συγκοινωνῆσαι τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους» ἀνταγωνισάμενοι ἕως θανάτου ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας. Θὰ μοι ἐπιτρέψετε, ὡς συμπλήρωσιν τῆς περὶ κοινωνίας καὶ μνημοσύνου ὑποθέσεως, νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἡρωϊκά τινα παλαίσματα γνησίων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας νὰ βεβαιωθῶμεν, ὅτι ἡ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου καὶ ἡ μὴ κοινωνία μετὰ τῶν καινοτόμων, δὲν ἀποτελεῖ «φανατισμόν», «ἀμάθειαν», ἢ καινότητα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Δυστυχῶς, ἀπέχομεν πολὺ καὶ διὰ μίαν προσέγγισιν, ἔστω, τοῦ ἡρωϊκοῦ παρελθόντος τῶν πατέρων ἡμῶν...

α) «Γνοὺς δὲ ὁ Ὑπάτιος, ὅτι παρ' ὃ δεῖ ἐφρόνησεν ὁ Νεστόριος, εὐθέως περιεῖλεν ἐν τῷ ἀποστολείῳ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἀναφέρεσθαι ἐν τῇ προσφορᾷ. Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐλάλιος, δεδοικῶς τὴν ἐκβασιν τοῦ πράγματος, ἣν γὰρ ἐγκρατῆς ἐν τῇ πόλει ὁ Νεστόριος, λέγει τῷ Ὑπατίῳ. Διατὶ περιεῖλες τὸ ὄνομα αὐτοῦ μὴ γινώσκων τὸ ἀποβησόμενον; Ὁ δὲ Ὑπάτιος ἔφη: Ἐγὼ ἀφ' οὗ ἔγνων ὅτι ἄδικα λέγει περὶ τοῦ Κυρίου μου, οὐ κοινωνῶ αὐτῷ οὔτε ἀναφέρω τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος.

Τότε λέγει ὁ ἐπίσκοπος ἐν ὁργῇ: Ὑπαγε, διόρθωσον ὁ ἐποίησας, ἐπεὶ τι ποιῆσαι ἔγω εἰς σέ. Ὁ δὲ Ὑπάτιος ἀπεκρίθη· ὃ θέλεις ποιῆσον· ἐγὼ γὰρ πάντα προεθέμην παθεῖν καὶ οὕτω ταῦτα ἐποίησα... (Acta Sanctorum, Nov./ B', σελ. 267). Τὸ κατωτέρω, ἀποτελεῖ «σκηνικόν» τῶν μετὰ τὴν Σύνοδον τῆς Λυῶνος γεγονότων, (1274), ἐκφράζον ἐν ὅλῃ τοῦ τῆ ἀπλότητι, τὴν ἡρωϊκὴν

ἀντίστασιν ἐνὸς γνησίου τέκνου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐρήμου.

β') Μετὰ τὴν σύνοδον τῆς Λυῶνος ἐπαρρησιάσθη τὰ τῶν Ἰταλῶν δόγματα· ἐξεβλήθη τῆς Ἐκκλησίας ὁ Πατριάρχης (Ἰωσήφ) καὶ ἀντεισήχθη ἕτερος τοῦ καιροῦ μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας (Βέκκας) καὶ ἐν δεσμοῖς καὶ κακώσεσι καὶ παντοίαις αἰκίαις ἦν τὰ τῶν ὀρθοδόξων. Τηνικαῦτα καὶ ὁ Μέγας Μελέτιος συμβούλῳ καὶ συνεργῶ τῷ θεῷ χρησάμενος Γαλακτίωνι, σὺν κάκείνῳ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ἐπιδημεῖ, καὶ τὴν ὑγιᾶ δόξαν πᾶσι ὑπετίθετο, τῆς λατινικῆς πλάνης, τοὺς τε συναπαχθέντας ταύτῃ ὡς οἷόν τε ἀφιστάς, καὶ τοὺς ἐνισταμένους στηρίζων καὶ ὑπαλείφων πρὸς ἀντιπαράταξιν τοῦ καινοῦ τούτου δόγματος...

Ἄλλὰ εἰς τὰς τοῦ κρατοῦντος ἀκοὰς τὰ περὶ τούτου φθάσαντα, οὐ μικρῶς τοῦτον ἐτάραξεν... Καὶ γοῦν μεταπεμφθέντες ἅμα τῷ κρατοῦντι παρέστησαν οἱ γενναῖοι καὶ τρανῶς ὡμολόγουν τοῦ τῶν πατέρων εἶναι δόγματος, καὶ μὴ κοινωνεῖν αἵρέσει, παρὰ τῶν πατέρων ἀριδῆλως καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐλεγχθείση...

»Τὴν παρρησίαν ταύτην ὕβριν οἰκείαν λογισάμενος ὁ κρατῶν, φυλακῇ δίδωσι τὴν καλὴν τῶν πατέρων συζυγίαν· τῇ δὲ συνείπετο καὶ πολλῇ τις ἄλλη κακουχία, πρὸς ἣν ἀντέστησαν γενναίως, οἱ γενναῖοι τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται...» (Περιοδικὸν «Γρηγόριος Παλαμᾶς» 1921, Σελ. 609 ἐξ. ὅρα καὶ προλεγόμενα «Ἀλφαβηταλφαβήτου» ἔκδοσις περιοδικοῦ «Ἄθως», 1928, σελ. 9 ἐξ.)

Τελειῶνω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Σίλβεστρος, διὰ τοῦ κατωτέρου ἐπεισοδίου, περιγραφομένου ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ ἀναφερομένου εἰς μαθητὴν του τινὰ ἡγούμενον ὅστις τὸν ἠκολούθησε εἰς τὴν κατὰ τοῦ παρανόμου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος διαμαρτυρίαν του, καὶ ὅστις παρὰ τὰς συνεχεῖς πιέσεις καὶ τὰ μαρτύρια, ἤρνεῖτο νὰ μνημονεύσῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης εἰς ὃν καὶ ὑπήγετο ἐκκλησιαστικῶς.

Ὁ θαυμασμὸς τοῦ ἀναγνώστου αὐξάνει εἰσέτι περισσότερο ὅταν ἀναλογισθῆ, ὅτι πάντα ταῦτα καὶ ἐπὶ ἕτη σημειωτέον συνεχισθέντα, δι' ἓνα παράνομον αὐτοκρατορικόν... γάμον! Σήμερον τοιαῦται... λεπτομέρειαι οὐδένα συγκινοῦν, εἰμή... Παλαιοημερολογίτας τινάς, ἀπλοῦς καὶ ἀγγραμμάτους...

γ') «... Τύπτειν οὕτω τὶς τέτυφεν ἀνθρώπων, οὐ λέγω χριστιανικὴ χεὶρ, ἀλλὰ βαρβαρικὴ· δις ἑκατοντάκις πρὸς ἐξήκοντα καὶ ἕξ μαστίγων, εἶτα μετ' οὐ πολὺ, δις δύο ἑκατοντάσι βουνεύρων ἐπὶ τῶν νώτων· ὡς ὁ γενναῖος γε ἀρχιεπίσκοπος, μᾶλλον δὲ ἄλλοτρισεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, καὶ οὐ τῶν ἀγελαίων τινά, ἀλλὰ μονάζοντα, καὶ τοῦτον ἡγούμενον, καὶ μάλα τὸν εὐλαβέστατον, τοῦνομα Εὐθύμιον, τὸν τῆς εὐθυμίας ὄντως φερώνυμον... Καὶ ὑπὲρ τίνος ὁ δαρμὸς; ἵνα τὸν τοῦ Χριστοῦ ἀθλητὴν πείσῃ συνθέσθαι ἀναφέρειν αὐτὸν ὡς ἱεράρχην· ἀλλ' ὦ τῆς γενναιότητος καὶ κραταιότητος τοῦ μάκαρος! Οὕτω γὰρ δίκαιον εἶπεῖν· ὅτι καὶ μετὰ τοσαύτας πληγὰς καὶ αἵματος ἀγίου ρύσιν, ὥστε φοινίσσεσθαι τὰ πέλματα τῶν ποδῶν τῶν ἐκεῖσε παρόντων καὶ οἶονεὶ πηλοποιεῖσθαι τὸ πορφύρεον κονίαμα εἰς οἰκοδομὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, κείμενος ἤδη βραχὺ ἄπνους, καὶ ἄφωνος, καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τῶν κολαστῶν μνημονεύειν τὸν τύρρανον, φημί, ἀλλ' οὐκ ἀρχιεπίσκοπον· ΟΥ, φησὶν ὁ μακάριος· οὕτω μέχρι θανάτου σχεδὸν οὐ παρατρέψας τὸν νοῦν, οὐ παρεκκλίνας τι τῶν ὀρθοδόξως ἐγνωσμένων αὐτῷ.» (στλ. 1097BC).

Κατόπιν τῶν προαναφερθέντων, προσέθεσεν ὁ γηραιὸς Καισαρεύς, ποῖος εἶναι δυνατὸν νὰ ἀμφιβάλλῃ εἰσέτι διὰ τὸ τελείως ἀναγκαῖον τῆς διακοπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου; Ἡ παρήγορος διὰ τινὰς σκέψεις, ὅτι θὰ ἀναφανῆ ὁσονούπω Συνοδικὴ διαμαρτυρία ἱκανὴ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν τάξιν τὸν «Προφηταπόστολον» τοῦ Φαναρίου, ἀποτελεῖ τὸ ὀλιγώτερον φενάκην πρῶτου μεγέθους! Διότι σᾶς ἐρωτῶ, εἶναι δυνατὸν ποτέ, Σύνοδοι αἵτινες μέχρι σήμερον ἐπεκρότουν τὸ ἔργον

τοῦ Ἀθηναγόρου, νὰ παρουσιασθοῦν νῦν ἀντιμέτωποι αὐτοῦ καὶ προασπισταὶ τῆς βαλλομένης Ὁρθοδοξίας; Οὐδέποτε!

Δὲν ἀρνοῦμαι, βεβαίως, τὰς ἔστω καθυστερημένας ἀτομικὰς ἐξεγέρσεις ἐπισκόπων τινῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ τὴν λύσιν τῆς τραγικῆς σημερινῆς πραγματικότητος. Αἱ ὀλίγαι φωναὶ διαμαρτυρίας, αἱ ὅποιαι τὸ γε νῦν ὑπάρχουσαι εἰσέτι ἐλεύθεροι, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι λίαν συντόμως θὰ πιεσθοῦν ὅπως... σιγήσουν. Εὐτυχῶς, ὅμως πὺ «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ... δέδεταί»...

Ἀλλὰ καὶ Οἰκουμενικῆ Σύνοδος, ἐὰν συγκροτηθῆ, ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους «Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπισκόπων» δύνασθε νὰ συμπεράνητε τὰς ἀποφάσεις τῆς καὶ συνεπῶς καὶ τὴν ὀφειλομένην πρὸς αὐτὴν ὑπακοὴν ἡμῶν...

Οὐδεὶς τῶν πατέρων ὠμίλει· οἱ περισσότεροι ἔχοντες τὸ βλέμμα τῶν ἐστραμμένων εἰς τὸ δάπεδον τῆς αἰθούσης ἠκροῶντο καὶ μόνον ὁ γραμματεὺς ἀπετέλει τὴν μοναδικὴν ἐξάιρεσιν· ζωηρὸς καὶ γεμᾶτος ἀγωνίαν μήπως παραλείψῃ τι τῶν λεγομένων, ἐφαίνετο ἀμέτοχος καὶ οἶονεὶ ὡσεὶ ξένος τῆς ἐπικρατούσης ἀτμοσφαιρας. Ὁ παπα-Θεόδουλος ἠτοιμάζετο νὰ προσθέσῃ μίαν σκέψιν τοῦ εἰς τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ π. Σιλβέστρου, ὅτε ὁ π. Βασίλειος ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσῃ.

— Εὐχαρίστως, π. Βασίλειε, ἀπεκρίθη ὁ Δικαῖος, χαρούμενος διότι διεκόπτετο ἐπὶ τέλους ἡ σιγὴ τοῦ ἀκροατηρίου.

— Ἐπειδὴ, ἤρχισε δειλὰ ἐκεῖνος, ἀπὸ καιρὸν μὲ ἀπασχολεῖ μὴ σκέψις ἡ, ὀρθότερον, μὴ νέα ἐρμηνεῖα τοῦ σχετικῶν δεκάτου πέμπτου κανόνος τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου, θὰ ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἀναφέρω ἐνώπιόν σας, διότι φρονῶ ὅτι ὑπὸ νέον καὶ ἀληθῆ, κατ' ἐμὲ τρόπον, ἐρμηνεύει τὸ πνεῦμα τοῦ εἰρημένου κανόνος.

— Μετὰ χαρᾶς, σᾶς ἀκούομεν, π. Βασίλειε, ἀπήντησε ὁ παπα-Θεόδουλος, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐκπλαγῆ περισσότερον τῶν ἄλλων πατέρων ἀπὸ τὴν ἀπρόβλεπτον ταύτην

νέαν ἑρμηνευτικὴν προσπάθειαν τοῦ συναδέλφου του μοναχοῦ.

— Φρονῶ, ἅγιοι πατέρες, ἐσυνέχισεν ὁ π. Βασίλειος, ὅτι ὁ παρῶν κανὼν ἐγένετο διὰ «τεχνικούς» καὶ μόνον λόγους. Καὶ ἐξηγοῦμαι. Ἐπειδὴ τὴν ἐποχὴν τῶν Συνόδων, τὰ μέσα ἐπικοινωνίας ἦσαν πενιχρότατα καὶ πολλάκις μία ἀλληλογραφία μεταξὺ Κων]λεως καὶ Ρώμης ἢ Ἀλεξανδρείας, ἀπῆτει τρεῖς καὶ ἕξ μῆνας, διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς συνέταζαν τὸν προκείμενον κανόνα πρὸς προστασίαν τῶν τοπικῶν αὐτοδιοικήσεων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι αἱ ἐπισκοπαί, ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς αἵρεσεως.

Οὕτως ἐὰν ἐπίσκοπός τις ἐκήρυττεν αἵρεσίν τινα, ἔπρεπε, βάσει τῶν ὑπαρχουσῶν τότε μέσων, νὰ παρέλθῃ ἱκανὸς χρόνος ἕως ὅτου ἡ πνευματικὴ του ἀρχή, ἢτοι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἢ τὸ Πατριαρχεῖον, πληροφορηθοῦν τὰ κατ' αὐτὸν ἀπὸ ἐπιστολᾶς διαμαρτυρίας τῶν συνεπισκόπων του ἢ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Πρὸς διασφάλισιν, λοιπόν, τῶν πιστῶν καὶ ἵνα μὴ εὐρίσκωνται εἰς κρίσιν συνειδήσεως οἱ κληρικοὶ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ κακοδοξοῦντος ποιμενάρχου, παρέσχε ἡ Σύνοδος τὸ δικαίωμα τῆς διακοπῆς τοῦ μνημοσύνου του καὶ πρὸ Συνοδικῆς διαγνώμης. Οὕτως, ἐνῶ τὸ ποίμνιον ἠσφαλίζετο, ἡ Σύνοδος ἐξήταξε ταῦτοχρόνως τὰ τῆς ὑπαθέσεως, διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ δικαίαν τοῦ πράγματος ἀπόφασιν...

— Ὁμολογῶ ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἀκούω τοιαύτην ἑρμηνείαν, εἶπε ὁ π. Ἀλέξιος. Δηλαδή, τὸ ὅτι εἶναι δυνατὸν οἱ «τεχνικοὶ λόγοι» νὰ ρυθμίζουν τὰς σχέσεις τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν ἐπίσκοπόν του, ἢ εὐρύτερον, τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν αἵρεσιν καὶ πλάνην!

— Τὸ ἐπιχείρημά σας μετέχει τοῦ ἀπιθήνου καὶ πρωτοτύπου, π. Βασίλειε, καὶ μόνον τῆς ἀληθείας ἀφίσταται!.. Ἦτο ὁ π. Θεόδουλος, ὁ ὁποῖος μετὰ σχετικῆς εὐθυμίας εἰσήρχετο εἰς τὴν συζήτησιν.

— Ἡ ὑφήγησίς σου, π. Βασίλειε, εἶπε, θὰ εἶχε ποιάν τινα βάσιν, ἐφ' ὅσον οἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας ἀναφα-

νέντες αίρετικοί, ἐτύγχανον νά εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπίσκοποι. Ἐν τούτοις, ὡς γνωρίζομεν, οἱ μεγαλύτεροι αίρεσιάρχαι ὑπῆρξαν εἴτε πρεσβύτεροι ("Αρειος, Εὐτυχής, Σευῆρος) εἴτε Πατριάρχαι (Νεστόριος, Διόσκορος, Σέργιος, Μακεδόνιος, Ὀνώριος), καὶ κατὰ συνέπειαν, ἱστορικὸς λόγος, οἷος ὁ ἀνωτέρω, νά ἀναγκάσῃ τὴν Σύνοδον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ εἰρημένου κανόνος, δὲν ὑφίστατο.

Ἐπίσης βλέπομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι οὐδόλως ἠμποδίσθη ἡ Ἐκκλησία ὅπως ἀποβάλλῃ τοῦ θρόνου τὸν αίρεσιάρχην Νεστόριον καὶ μάλιστα ἐντὸς ἐνὸς καὶ μόνου ἔτους, παρὰ τὰς δυσχερεῖς καὶ τότε συνθήκας ἐπικοινωνίας. Φρονῶ, μάλιστα, ἐξ ἀντιθέτου πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἡ παλαιὰ ἐποχὴ μετεῖχε καὶ εἰς τοῦτο τοῦ κλασσικοῦ καὶ ιδεώδους ἐννοῶ δηλαδὴ ὅτι προσέφερε τὸν «ἀπαραίτητον» χρόνον καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πιστοὺς Τῆς νά ἀντιδράσουν σωφρόνως καὶ ἐπιμελῶς καὶ εἰς τοὺς αίρετικούς «καιρὸν» μετανοίας πρὸς ἀνάνηψιν καὶ σωτηρίαν...

Ἐπίσης, τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, διὰ τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν, δηλαδὴ τοὺς συγχρόνους Οἰκουμενιστὰς καὶ πρωτάρχους τῆς αίρέσεως, οὐδεμία δικαιολογία ὑφίσταται, εἴτε διὰ τῆς ὀρθόδοξου ἐρμηνείας τοῦ κανόνος, ἐὰν ἤθελον κριθῆ, εἴτε διὰ τῆς καινοφανοῦς καὶ «συγχρόνου» τοῦ π. Βασιλείου... Διατί;

Ἀπλούστατα, διότι, πηγὴ τῆς κακοδοξίας τυγχάνει τὸ ἐκκλησιαστικὸν Κέντρον, ἧτοι τὸ Πατριαρχεῖον Κων]λεως, ἀποκλειομένης οὕτω τῆς ἀνάγκης προειδοποιήσεως τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς... Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς εὐρεθεὶς ἐνώπιον παρομοίας περιπτώσεως, ἔσπευσε εἰς τὴν Ὀρθόδοξον τότε Ρώμην, ὅπου καὶ συνεκροτήθη τῇ ὁδηγίᾳ καὶ ἐπιστάσιᾳ τοῦ σὺνοδος κατὰ τῆς αίρέσεως τοῦ Μονοθελητισμοῦ. (641).

Ἴμεῖς ὅμως τὴν σήμερον ποῦ νά πορευθῶμεν; Εἰς τὸν Νέον Κόσμον; Ὑπάρχει ὁ πολὺς ἐν αίρέσει Ἰάκω-

βος! Εἰς τὴν ἔδραν τοῦ πάλαι ἀγιωτάτου Κυρίλλου; Εἶναι ὁ συμπορευτῆς «ἐν παντὶ καὶ πάντοτε» τοῦ κ. Ἀθηναγόρου! Εἰς τὸ Λονδῖνον; Βασιλεύει ὁ συναγωνιστῆς τοῦ γηραιοῦ τοῦ Φαναρίου, ὁ **πλήρως** ἀπεμπολήσας τὸ ἡμέτερον κήρυγμα τῆς μοναδικότητος τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τῆς ἐκουσίου αὐτομολήσεώς του εἰς τὸ στρατόπεδον ἔνθα κυριαρχεῖ ἡ branch theory μετὰ τῆς σατανικῆς comprehesiveness! («Ὁρα καὶ σημείωσιν 39). Εἰς τὰς Ἀθήνας; Κυριαρχεῖ ὁ ὑμνητῆς τοῦ «Προφηταποστόλου»! Ἴσως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἢ τὴν Ἀντιόχειαν, πιθανῶς νὰ μοὶ εἶπητε. Πλὴν, δυστυχῶς, δὲν ἔχομεν συνηθίσει νὰ ἀκούωμεν ἀγωνιστικὰς φωνὰς ἀπὸ τὰ ὄντως παλαίφατα ταῦτα Πατριαρχεῖα· εἰς δὲ τὴν σημερινὴν τραγικότητα τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων, ΟἶΔΕΝ μέχρι τῆς στιγμῆς προσέφερον, εἰμὴ τὴν σιγτρὰν συγκατάθεσιν, ἵνα μὴ εἶπω πληκτικώτερόν τι...

Ὀντως, π. Βασίλειε, οὐδεμία διέξοδος, εἰμὴ ἡ ἐπαναστροφή εἰς τὴν πονεμένην καὶ τεθλιμμένην καρδίαν μας, ἡ ἐξέτασις τοῦ συνειδότητος καὶ τῆς τῶν ἀγίων πατέρων φωνῆς καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ σταθερὰ κατακολούθησις τῶν ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας διδαχῶν:

«Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **στέλλεσθαι** ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν». (Θεσσ Β', γ' 6).

«Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν **κοινωνεῖ** τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς». (Ἰωάνν. Β', δ', 11).

«Εἴ τις πᾶσαν Ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἔγγραφον ἀθετεῖ, ἀνάθεμα». (Ζ' Οἰκ. Σύνοδος).

Μόνον οὕτω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, θὰ δυνηθῶμεν ἐντὸς τῆς σημερινῆς δεινῆς καὶ συγχύσεως νὰ διασώσωμεν ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον παραγγέλλει ὁ Θεὸς εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν: «κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου». (3', 11).

Ἄλλὰ πρὸς τί οἱ εἰσέτι τυχὸν ἐνδοιασμοί; Αὐτοὶ οὖτοι ὁ ΙΓ, ΙΔ, καὶ ΙΕ κανὼν ὅστις ἀποτελεῖ καὶ τὴν πλήρη ἐπεξήγησιν τῶν προηγουμένων, δὲν ἐτονίσσαμεν ἐπανειλημμένως ὅτι ὑφηγοῦνται καὶ ἐντέλλονται τὴν διακοπὴν τοῦ μνημοσύνου καὶ ἄνευ συνοδικῆς διαγνώμης; Διατί τοσαύτη ὀλιγοπιστία εἰς τοὺς τόσον σαφεῖς λόγους τῶν;

«Ὁ δὴθεν ἐγκλήμασί τισι τοῦ οἰκείου κατεγνωκῶς ἐπισκόπου ὡς καὶ ὁ πρόφασιν ἐγκλήματος ποιούμενος κατὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου» οἱ τοιοῦτοι, βεβαίως, ὡς καὶ οἱ ἱεροὶ κληρικοί ἀναφέρουσι, ὑπόκεινται εἰς καθαίρεσιν, ἀποσπώμενοι τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου. Ἄλλὰ οἱ ἄλλοι; Οἱ ἄλλοι, οἵτινες εὐρίσκονται ἐνώπιον τῆς τραγικότητος τῆς γυμνῆ τῆ κεφαλῇ κηρυττομένης αἰρέσεως, εἶναι δυνατόν νὰ συνταυτισθοῦν μετὰ τῶν ἀνωτέρω; Ὁχι!, μυριάκις τὸ ἐναντίον! Ὁ καρπὸς μιᾶς τοιαύτης διαγωγῆς τῶν εἶναι ὁ **ἔπαινος** τῆς Ἐκκλησίας, «τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς Ὁρθοδόξοις ἀξιωθήσονται», ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ κανὼν, καὶ οὐδόλως ἢ κατάκρισις, ἢ τὸ πλεόν βλάσφημον ὑπερ ἀσφαλῶς ἐξ ἀγνοίας τῶν λέγουν τινές, ὅτι δηλαδὴ «σχίζουσι» τὴν Ἐκκλησίαν διασπῶντες τὴν ἑαυτῆς ἐνότητα!..

Οἱ ἀνωτέρω δὲν βλασφημοῦσι μόνον κατὰ τῶν πατέρων οἵτινες συνέταξαν τοὺς παρόντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς συνόλου χορείας τῶν ὁμολογητῶν, οἱ ὅποιοι στοιχοῦντες τῇ ὑφηγήσει τῶν ἀνωτέρω ὡς καὶ τοῦ 31ου Ἀποστολικοῦ, ἠδυνήθησαν μὲ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἴδια αὐτῶν αἵματα «σχισμάτων καὶ μερισμῶν ρύσασθαι τὴν Ἐκκλησίαν». Σημειωτέον δὲ καὶ τοῦτο: ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀνωτέρω 15ος κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας συνετάγη ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν φοβερὸν σάλον τῆς Εἰκονομαχίας, ὅστις εἶχεν ἐκ θεμελίων συνταράξει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου ἢ ὁποία μόλις κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρούσης Συνόδου ἐπανήρχετο εἰς τὴν πάλαι αὐτῆς εὐταξίαν.

Παρὰ ταῦτα, οἱ πατέρες οἱ συγκροτήσαντες ταύτην, δὲν ἐδίστασαν διὰ τοῦ ἀνωτέρω κανόνος νὰ διακηρύξουν

τὴν ἐκ νέου ἀπομάκρυνσιν τῶν πιστῶν ἐκ παντὸς αἰρετικοῦ ποιμένος καὶ «ψευδεπισκόπου»!

Ἄλλὰ καὶ τὸ ἔτι σπουδαιότερον. Ὡς γνωστόν, ὁ ἀγιώτατος ἡγούμενος τοῦ Στουδίου Θεόδωρος μετὰ πολυπληθῶν ἡγουμένων καὶ μοναχῶν, ἐπὶ ἔτη εἶχε διακόψει τὴν μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ μόνῳ τῆς μὴ τιμωρίας τοῦ πρεσβυτέρου Ἰωσήφ ὅστις εἶχεν εὐλογῆσει τὸν παράνομον γάμον τοῦ αὐτοκράτορος!

Οἱ λοιποὶ ὅμως, «οἰκονομικοὶ» ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς, δὲν ἐδίσταζον καλυπτόμενοι ὀπισθεν τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐξουσιῶν, νὰ ἐπιρρίπτουν μετ' ἀναιδείας τὴν «ρετσινιά» τοῦ «σχίστου» τῆς Ἐκκλησίας εἰς πάντας τοὺς διακόψαντας τὴν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν! Εὐθύς ὅμως κατηγοροῦντο ὑπὸ τῆς θεολόγου καὶ πλήρους παρρησίας γραφίδος τοῦ ἀπαραμίλλου ἡγέτου τῆς Μοναδικῆς πολιτείας.

«Οὐκ ἐσμὲν ἀποσχίσται, ὧ θαυμάσιε, τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας»⁽⁴⁸⁾ μήποτε τοῦτο πάθοιμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ἄλ-

---

48) Διὰ τοὺς ἀπλουστέρους ἀδελφοὺς ἡμῶν παραθέτομεν τὸ παρὸν κείμενον ἐν μεταφράσει.

«Δὲν εἴμεθα αἵτιοι σχισίματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀγαπητέ μου· εἴθε νὰ μὴ πάθωμεν ποτὲ κάτι παρόμοιον· διότι ἂν καὶ εὕρισκώμεθα μὲ πολλὰς ἁμαρτίας, παρὰ ταῦτα ἀποτελοῦμεν ἐν σῶμα μετ' αὐτῆς, ὡς μέλη τῆς, καὶ τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς κανόνας καὶ θεῖα δόγματα ζωηρῶς ἐπιθυμοῦμεν ὅπως διατηρῶνται ἀπαραδίαστα.

Τὸ δὲ ταράττειν καὶ σχίζειν αὐτήν, ἣ ὅποια δὲν ἔχει ἀληθῶς οὐδεμίαν κηλίδα ἢ ρυτίδα, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, τυγχάνει ἔργον αὐτῶν τῶν ὁποίων ἡ πίστις παρουσιάζει τὸ διεστραμμένον καὶ ὁ βίος τὸ ἀντικανονικὸν καὶ παρὰ τὰ ἅγια ἔθη τῆς Ἐκκλησίας... Τὸ νὰ μὴ ἐναντιοῦται κανεὶς εἰς τὰ κακόδοξα ἔθη καὶ λόγια, συμφώνως

λως ἐν πολλοῖς ἀμαρτήμασι τυγχάνομεν...ὁμόσωμοι αὐ-
τῆς καὶ τρόφιμοι μετὰ τῶν θείων δογμάτων καὶ τοὺς
κανόνας αὐτῆς καὶ διατυπώσεις γλιχόμεθα φυλάττεσθαι.
Τὸ δὲ ταραττεῖν καὶ ἀποσχίζειν ἀπ' αὐτῆς, τὴν μηδε-
μίαν ἐχούσης ἀληθῶς κηλίδα ἢ ρυτίδα κατὰ τε τὸν τῆς
πίστεως λόγον, καὶ τὸν τῶν κανόνων ὄρον, ἀπ' ἀρχῆς
αἰῶνος καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο, ἐκείνων ἐστίν, ὧν ἡ πίστις
τὸ ἐνδιάστροφον ἔχει, καὶ ὁ βίος τὸ ἀκανόνιστον καὶ ἄ-
θεσμον... Τὸ μὴ διαστέλλεσθαι κατὰ τὸν Θεολόγον, προ-
δοσία τῆς ἀληθείας σαφῆς καὶ τῶν κανόνων παράλυσις...

Διὸ ἴσθι, μὴ εἶναι σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀλη-
θείας ἐπικράτησιν καὶ Θεῶν νόμων ἐκδίκησιν...

Τὸ γὰρ μὴ ἔχειν σπῖλον ἢ ρυτίδα, ἵνα καὶ πάλιν εἴ-

πρὸς τὸν θεολόγον Γρηγόριον, τυγχάνει προδοσία σαφῆς καὶ πα-
ράλυσις τῶν ἱερῶν κανόνων...

Διὰ τοῦτο γινώριζε, ὅτι ἡ στάσις μας αὐτὴ δὲν δημιουρ-
γεῖ σχίσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐπικράτησιν τῆς ἀλη-
θείας καὶ διεκδίκησιν τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ... Διότι αὐτὸ ποῦ
κάνει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ μὴν ἔχη σπῖλον ἢ ρυτίδα, διὰ νὰ τὸ ἐ-
παναλάβωμεν, ἔτσι πρέπει νὰ ἐννοῶται· ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπιτρέπει
νὰ λάβουν χώραν ἐν αὐτῇ ἀσεβῆ δόγματα καὶ παρὰ τοὺς ἱεροὺς
κανόνας ἐνέργειαι, καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ οὔτε ἀνέχεται καὶ τὰς
συμφωνίας σχέσεων καὶ αἰσθημάτων μετὰ τοὺς αὐτουργοὺς τῶν τοι-
ούτων παρανομιῶν, ὡς λέγει κάπου καὶ ὁ θεῖος Βασίλειος, ἐνῶ ὁ
Μέγας Ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐπιτρέπει οὔτε νὰ συντροῦμεν μετὰ
τοὺς τοιούτους.

Διότι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐξῆς, πολλάκις
πολλοὶ αἱρέσεις ἐπέπεσον κατ' αὐτῆς, (τῆς Ἐκκλησίας) καὶ δι-
δαχαὶ καὶ ἔργα ἀντικανονικὰ πρὸς καιρὸν ἐπεκράτησαν, ὅπως
συμβαίνει καὶ τώρα. Ἀλλ' ὅμως αὐτῇ, συμφώνως μετὰ τὰ ἀνωτέ-
ρω, ἔχει παραμείνει ἄσχιτος καὶ ἄμωμος καὶ θὰ παραμείνη
μέχρις ἐσχάτων, ἀφαιρουμένων καὶ ἀπορριπτομένων ἐξ αὐτῆς πάν-
των τῶν κακῶς φρονησάντων καὶ πραξάντων, καθὼς συμβαίνει καὶ
μετὰ τὰ ἐπιπίπτοντα κατὰ τῶν θράχων τοῦ αἰγιαλοῦ κύματα».

πωμεν, οὕτω νοεῖτω· τὸ μὴ προσιεμένην τὰ τε ἀσεβῆ δόγματα καὶ τὰ ἀκανόνιστα ἐγχειρήματα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς αὐτουργοῦσι ἀπηγορευμένα συμφρονήματα, ὡς πού φησιν ὁ θεῖος Βασίλειος· πρὸς ἃ Παῦλος ὁ μέγας, οὐδὲ συνεστιᾶσθαι τῆς τοιούτοις παραχωρεῖ.

»Ἐπεὶ ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ κατόπιν, πολλαχῶς πολλαὶ αἰρέσεις προσερράγησαν αὐτῇ· καὶ ρυπάσματα ἄθεσμα καὶ ἀκανόνιστα ἐπεπόλασαν, ὡσπερ καὶ τὸ νῦν· ἀλλὰ μὴν αὕτη τῷ προειρημένῳ τρόπῳ **ἄσχιτος** καὶ ἀμώμητος διαμεμένηκε καὶ διαμενεῖ ἕως τοῦ αἰῶνος, ὑπεξαιρουμένων καὶ ἀποπεμπομένων ἀπ' αὐτῆς τῶν κακῶς φρονησάντων ἢ πραξάντων· ὡσπερ ἐξ ἀσείστου καὶ παραλίου πέτρας τὰ προσρήσσοντα κύματα.» (Βασιλείῳ Μονάζοντι, στλ. 997—1004).

Γνωρίζω, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, ὅτι ὑπάρχουσι τινες, ἐξ «εὐλαβείας» κινούμενοι, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἀποτελεῖ δεῖγμα ἀσεβείας νὰ ἀποχωριζώμεθα τοῦ **Κυριακοῦ**, νὰ τὸ ἐγκαταλείπωμεν ἀλειτούργητον, ἀνευ ἀνημμένης κανδήλας, πρὸς θλίψιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀγίων εἰκόνων, ἱερῶν λειψάνων καὶ λοιπῶν ἱερῶν τῆς πίστεώς μας ἀντικειμένων διὰ μίαν... ἀκρίβειαν καὶ μόνον!

Καὶ τὸ πάλαι, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὅπισθεν τοῦ ἰδίου ἀγωνιώδους ἐρωτήματος ἢ καλλίτερον ἐπιχειρήματος, ἠθέλησεν ἡγούμενός τις νὰ καλύψῃ τὴν μετὰ τῶν **Εἰκονομάχων κοινωνίατου**, διὸ καὶ πολλὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἔγραψεν πρὸς τὸν ἅγιον Θεόδωρον, ἀποκλαίων οἶονεὶ τὴν τῶν ἱερῶν Ναῶν ἐρημίαν... Σᾶς ἀναγινώσκω ὅμως εὐθὺς τὴν τοῦ ἁγίου ἀπάντησιν, ἣτις διατρανοῖ ἀπάσας τὰς ἀνωτέρω θέσεις καὶ ἐνεργείας ἡμῶν τῶν «ἀνταρτῶν»...

«Εὐστρατίῳ ἡγούμενῳ. (48^α) Ἐχάρην δεξάμενός σου

48^α) Παραθέτομεν εἰς ἀπλὴν μετάφρασιν τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, πρὸς κατανόησιν καὶ ἐκ

τὸ τίμιον γράμμα, πατέρων φίλτατε, καὶ διδαχθεῖς τὰ κατὰ τὴν ὁσιότητά σου οὕτως ἔχειν καὶ οὕτως, ἐπεὶ, ὅσον ἐκ τῶν ἀπαγγειλάντων, καίτοι ἀξιοπίστων, λυπηρῶς διεκείμην, ἀκούσας τὴν ὑποκριτικὴν ὑπογραφὴν. Καὶ με δέξαι, τιμιώτατε, παρρησιαστικώτερον διαλεγόμενον. Οὐκ ἔξω αἰτίας τὸ κατασχεθέντα σε ὑπὸ βασιλικοῦ, μεῖ-

---

μέρους τῶν ὀλιγογραμμάτων ἀδελφῶν ἡμῶν, λόγῳ τῆς μεγίστης σπουδαιότητος αὐτῆς.

«Πρὸς τὸν ἡγούμενον Εὐστράτιον...

Ἐχάρην λαθῶν τὴν τιμίαν ἐπιστολὴν σου, πολυαγάπητε μετὰ τῶν πατέρων, πληροφορηθεῖς τὰ κατὰ σὲ πῶς ἔχουν, διότι, ἀπὸ τοῦς πληροφορήσαντάς με, καίτοι ἦσαν ἀξιοπίστοι, ἐθλίβην πολὺ, μαθὼν τὴν ὑποκριτικὴν ὑπογραφὴν σου (διὰ τῆς ἑποίας ἐφανεροῦτο ἡ συμφωνία του με τοῦς Εἰκονομάχους).

Καὶ τώρα δέξαι με, τιμιώτατε πάτερ, ὁμιλοῦντα πρὸ ἐλεύθερα. Δὲν τυγχάνεις ἐκτὸς εὐθύνης, τὸ νὰ συλληφθῆς δηλαδὴ ἀπὸ ἀνθρώπους τοῦ βασιλέως καὶ νὰ παραμείνης παρὰ ταῦτα ἐλεύθερος.

Καὶ λέγω τοῦτο, διότι ἀπὸ καιρῶν ἔχει ἀναγγελθῆ ἔτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρνηθέντων ὑπακοὴν εἰς τοῦς Εἰκονομάχους θὰ παραμείνη ἄνευ φυλακῆς ἢ ἔξορίας.

Ὅσοι δὲ παρέμειναν, μετὰ τὴν σύλληψιν, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ ταῦτα, ἀσφαλῶς εὐρίσκονται ἐντὸς τῆς πτώσεως, διὰ νὰ μὴ σὲ λυπήσω λέγοντάς τι βαρύτερον.

Πῶς δὲν διέκρινας, καίτοι διορατικός, τὸν βαρύτερον διωγμὸν τὸν ἑποῖον ἐφαρμόζει στοὺς πιστοὺς ὃ ἔχων τὴν γνώμην τῶν θηρίων Αὐτοκράτωρ Λέων, τοῦ ἑποίου τὸ ἐγκληματικὸ χέρι ἀπέκτεινε καὶ κατέστρεψε καὶ τοῦς συλληφθέντας ἀπὸ ἄλλα κράτη πιστοὺς εἰκονοφίλους, ἢ τὸ φιλανθρωπότερον τὸ ἑποῖον ἔπραξε. ἐδέσμευσε μετὰ ἀπὸ πικρὰν μαστίγωσιν, οὐδέποτε ὅμως νὰ ἀφήσῃ αὐτοὺς πρὸ εἶχε στὰ χέρια του ἐλευθέρους, ὡς συνέβη καὶ με τὴν ὁσιότητά σου ;

Ἐὰν δὲ ἡ ὁσιότης σου οὐδὲν ἔπαθε ἐκ τῶν ἀνωτέρω, μετὰ τὴν σύλληψιν, συγχώρα με, ἀλλ' ἐπλανήθης ἀδελφέ.

Καὶ μὴ μοῦ δικαιολογῆσαι πῶς διατηροῦς ἀσφαλεῖς τὰς Ἐκ-

τα
ό-
τη-
λι-
ον.
εϊ-

ης

τα-
ιό-
λί-
ίας

σα.
λν-
ος.
έκ
ευ

πό
υ-

ιόν
τη-
ει-
τι-
ξέ-
ση
γν

ω,
ιέ.
κ-

ναι άπαθῆ, ἤγουν ἄφετον. Τοῦτο γάρ τῶν τεθρυλλημέ-
νων ἐπαγωγόν.

Οὐδείς οὖν τῶν πεπαρρησιασμένων ἄτερ φυλακῆς,
ἢ τοῦλάχιστον ἐξορίας, ἢτοι φυγαδείας, ὠμολόγηται
διαμεῖναι. Οἱ δὲ τούτων ἐκτός, ἐντός τῆς ἀπαγωγῆς, ἵνα
μὴ τραχύτερον εἰπὼν λυπήσω. Ἡ οὐ διεβλέψω, διορατι-
κώτατε, τὸν χαλεπὸν διωγμὸν Λέοντος τοῦ θηριωνύ-
μου; οὗ ἢ Ἀχαιαβιτικὴ χεῖρ εἶλε καὶ τοὺς ἐξ ἄλλου κρά-
τους, ἔκτεινε τε καὶ ὤλεσε· τὸ γε φιλάνθρωπότερον ἐ-
φρούρησε μετὰ πικρὰν μαστίγῳσιν· μὴ ὅτι γε τοὺς ὑπὸ
χεῖρα.

κλησίας, καὶ τὰς ἀγιογραφίας τῶν Ναῶν, ὡς καὶ τὸ μνημόσυνον
τοῦ Πατριάρχου. Τὰ παρόμοια καὶ ἄλλοι πεπτωκότες φλυα-
ροῦσιν. Τὰ ἀνωτέρω δὲν δύνανται νὰ διατηρηθοῦν, ἐκτός ἐὰν ἐ-
γένετο προδοσία τῆς Ὁρθοδόξου Ὁμολογίας.

Διότι σέ παρακαλῶ ποῖα ἢ ὠφέλεια ἔταν ἔμεῖς ποῦ λεγόμεθα
καὶ εἴμεθα ναὸς Θεοῦ ἔχουμε καταστροφῆ (διὰ τῆς προδοσίας), μὲ
τὸ νὰ περιποιούμεθα ἀψύχους ναοὺς;

Οὔτε ἢ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τῆς Θεοτόκου, οὔτε τινὸς
τῶν ἁγίων κινδυνεύουν νὰ πάθουν τίποτα, ἐνῶ ἀντιθέτως κατα-
στρέφονται ὅσοι νομίζουν ὅτι θὰ τὰς ἀχρηστεύσουν, καθὼς ὁμοίως
καὶ ὅσοι παραιτοῦνται ἐκ τῆς παρρησίας καὶ τῆς κακοπαθείας
ποῦ ἀκολουθεῖ δι' αὐτήν, περιποιούμενοι δῆθεν τὰς ἀψύχους εἰ-
κόνας.

Ἀλλοίμονον!, ἄλλοι νὰ ἀποθνήσκουν, ἄλλοι νὰ ἐξορίζονται,
ἄλλοι νὰ μαστιγώνωνται, ἄλλοι νὰ φυλακίζονται, ἄλλους νὰ φι-
λοξενῶν τὰ ἔρη, αἱ ἐρημίαι, οἱ ἐράχαι καὶ τὰ σπήλαια, καὶ ἔμεῖς
διαμένοντες στὰ σπίτια μας νὰ νομίζωμεν ὅτι θὰ παραμείνωμεν
ἀβλαβεῖς. ΟΥΔΟΛΩΣ...

Ταῦτα εἶπα ἀπὸ ἀγάπη πρὸς σέ καὶ ὡς ὑπενοῦμισιν καὶ ὅτι
οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες εἶναι ἄξιοι τιμωρίας καὶ μὴ ξεχνᾶς ὅτι
ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐπικρατήσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, δὲν θὰ μεί-
νῃ τίποτα κρυφὸν ποῦ νὰ μὴ ἐξετασθῇ.

Εἰ δ' αὐτὸς οὐτίπου τῶν τοιούτων πεπονθῶς μετὰ σύλληψιν, σύγγνωθι, ἐσυλήθης ἄγιε. Καὶ μὴ μοι φυλάττεσθαι τὰς οἰκείας Ἐκκλησίας λέγε, καὶ σώας τὰς ἱστορίας (ἀγιογραφίας) μένειν, τὴν τε ἀναφορὰν τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου. Τοῦτο γὰρ καὶ ἄλλοι ἀπαχθέντες φιλολογοῦσιν. Οὐ δύνανται ταῦτα διασεσῶσθαι, εἰ μήτοι προδοσία ἀληθινῆς ἐνστάσεως ἐγένετο.

Τὶ τὸ ὄφελος, εἰ ἡμεῖς οἱ ναὸς Θεοῦ καὶ ὄντες καὶ λεγόμενοι, ἠχρειώθημεν καὶ ἀψύχους οἴκους περιποιήσαμεθα; Ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τῆς Θεοτόκου, οὔτε τινὸς ἁγίου διαπίπτει. Μένει γὰρ ἐν αὐτοῖς ὡς πρωτοτύποις· πίπτουσι δὲ οἱ δοκοῦντες καθαιρεῖν αὐτάς· ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ φειδοῖ τούτων προέμενοι τὴν παρρησίαν καὶ τὴν δι' αὐτῆς κάκωσιν.

Οὐά! ἄλλοι ἀποθνήσκοντες, ἕτεροι ὑπεροριζόμενοι, ἄλλοι μαστιζόμενοι, ἕτεροι φρουρούμενοι, τὰ ὄρη ἔχοντα καὶ αἱ ἐρημίαι, πέτραι τε καὶ σπήλαια τοὺς μακαρίως δεδιωγμένους καὶ ἡμεῖς οἴκοι μένοντες, καὶ οἰόμενοι ἀβλαβῶς διαμένειν; Οἴδαμῶς...

Ταῦτα φιλῶν καὶ ὑπομνήσκων εἶρηκα, καὶ ὡς ὑπὸ ἐπιτιμίαν ἐσμέν ἄξιοι ἐλθεῖν· καὶ ὅτι ἐν καιρῷ Ὁρθοδοξίας οὐδὲν ἀψηλάφητον ἀφρεθείη... (στλ. 1365 AB).

Δὲν ἀγνοῶ, ἐσυνέχισεν ὁ παπὰ Σίλβεστρος, ὅτι οἱ ἐκάστοτε καινοτομοῦντες ἀνερευθριάστως ἀποκαλοῦν ἐαυτοὺς ὡς τὴν Ἐκκλησίαν, προσκαλοῦντες τοὺς πάντας εἰς ὑπακοὴν καὶ συμπόρευσιν. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, τὸ αὐτὸ ἔπραξαν, συγχωρήσαντες τὴν ἀντικανονικὴν πρᾶξιν τοῦ ἱερέως Ἰωσήφ, τοῦ εὐλογήσαντος τὸν παράνομον γάμον τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ ΣΤ' (780—798), καλοῦντες ἐν συνεχείᾳ εἰς μετάνοιαν τὸν ἁγιώτατον ἡγούμενον τοῦ Στουδίου, ὅστις ἠρνεῖτο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀπόφασίν των.

Ἐκεῖνος ὅμως ὁ μακάριος καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐλάχιστον, τὴν σταγόνα ταύτην τῆς ἀντικανονικότητος ἐνώπιον τῆς θαλάσσης τῶν σημερινῶν παραβάσεων, ταῦτα

τὰ ἥρωϊκώτατα ἀπεκρίνετο πρὸς τοὺς οἰκονομοῦντας τὸν μοιχοζεύκτην κληρικόν.

«Ἄλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία μεμένηκεν ἀπήμαντος καὶ πολλοῖς ἐβλήθη τοξεύμασιν· οὐδὲ παρὰ τοὺς κειμένους ὅρους καὶ νόμους πράττειν τι καὶ λέγειν ἀνέχεται· καὶ πολλοὶ πολλαχῶς ποιμένες ἠφρονεύσαντο· ἐπεὶ καὶ συνόδους συνεκρότησαν μεγάλας καὶ παμπληθεῖς, καὶ Ἐκκλησίαν Θεοῦ ἑαυτοὺς ὠνομάκασιν· καὶ ὑπὲρ κανόνων τῷ δοκεῖν, κατὰ κανόνων τὸ ἀληθὲς κινούμενοι.

Τὶ δὲ θαυμαστὸν εἰ καὶ νῦν πέντε καὶ δέκα τυχόν ἐπίσκοποι συναχθέντες τὸν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καθήρημένον κατὰ δύο αἰτίας ἠθώωσαν, λύσαντες τοῦ ἱερουργεῖν; Σύνοδος, τοίνυν, δέσποτα, οὐ τὸ ἀπλῶς συνάγεσθαι ἱεράρχας τε καὶ ἱερεῖς, καὶ πολλοὶ ὦσι. Κρείσσων γάρ, φησὶν, εἰς ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἢ μύριοι παραβαίνοντες· ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου, ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ φυλακῇ τῶν κανόνων· καὶ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς δοκεῖ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ κανόνι καὶ τῷ γνώμονι τῆς ἀκριβείας...

Καὶ ἐξουσία τοῖς ἱεράρχαις ἐν οὐδενὶ δέδοται ἐπὶ πάσῃ παραβάσει κανόνος· ἢ μόνον στοιχεῖν τε τὰ δεδογμένα καὶ ἔπεσθαι τοῖς προλαβοῦσιν... (στ. 985 BC).

Ἄγιοι ἀδελφοί! Ὁ «κόσμος» μᾶς θέλει ἀκραιφνεῖς καὶ ἀληθεῖς ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς πίστεως τῶν πατέρων μας. Ἀποκαλεῖ τὸ «Ἅγιον Ὄρος» («Ἀκρόπολιν τῆς Ὀρθοδοξίας»)· Βεβαίως εἰς τὸ παρελθὸν πολλάκις ἀπέδειξεν ἑαυτό, πράττει καὶ θεωρεῖ, ἄξιον τοιοῦτου τίτλου· σήμερον ὅμως ὀλίγα ἐκ τῶν ἥρωϊκῶν τειχῶν του παραμένουν εἰσέτι ὄρθια ὑπενθυμίζοντα ἐνδόξους ἡμέρας... Παρὰ τοιαῦτα, ὅπου ὑφίσταται τὸ τεῖχος τοῦτο, φρυκτωρεῖ ἀπερίτμητον τὴν ἀλήθειαν, μετὰ μοναδικῆς καθαρότητος καὶ διαυγείας, τὴν ὁποίαν ἀδυνατοῦν οἱ ἄνθρωποι τῶν σπουδαστηρίων καὶ οἱ λογιώτατοι τοῦ κόσμου ρασοφόροι νὰ συλλάβουν...

Τὰ λόγια μου δὲν ἀποτελοῦν βεβαίως ὕβριν οὐδὲ ὁμῶς καὶ ὑπερβολὴν· εἶναι ἡ ὠμὴ, πλὴν εἰλικρινῆς φωνὴ

τῆς ἀπεριτμήτου πραγματικότητος· ὁ ἔπαινος διὰ τὴν παροῦσαν μαχητικὴν του, πλὴν σπανίαν ὠραιότητα, δὲν πρέπει νὰ ἀποβάλλῃ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας τὴν ἀπαράμιλλον θεάν τοῦ ἡγιασμένου παρελθόντος! Ἡ σημερινὴ του εἰκὼν παρουσιάζει τραγικὰς ἀντιθέσεις· ἡ σύγκρασις τοῦ ταπεινοῦ καὶ μεγαλειώδους κυριαρχεῖ εἰς μέγαν βαθμὸν εἰς τὸν ἱστορικὸν του χῶρον... Ἐν τούτοις, παρὰ τὰ φοβερὰ πλήγματα καὶ τὰς οὐλὰς του δὲν παύει νὰ ἀποτελῇ **μοναδικότητα** εἰς τὸν κόσμον, ἔστω καὶ ἂν αὕτη δὲν ἐμφανίζεται συλλογικῶς, ἀλλὰ ὑπὸ τὰ τετριμμένα, ἐνίοτε, ρᾶσα εὐτελοῦς μοναχοῦ, ὡς τὸ πάλαι ἀπὸ τὸν «τσαρουχοφόρον» θεῖον Νικόδημον, τὸν ἀγγελικὸν ἀσκητὴν τῆς ἀγιοτρόφου Καψάλας...

Δὲν πρέπει νὰ φανῶμεν κατώτεροι τῆς ἱστορίας του· δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίσωμεν τὸ λοιπὸν Ἑλλαδικὸν πλήρωμα, τὸ ὁποῖον ἐλπίζει πολλὰ ἀπὸ ἡμᾶς, παρὰ τὴν γνωστὴν καὶ ποικίλην ἀδυναμίαν μας... Τὸ ἀπαιτεῖ ἡ Προστάτις καὶ Ἐφορος τοῦ Ἱεροῦ περιβόλου Τῆς, τὸ ἀπαιτοῦν οἱ χοροὶ τῶν ὁσιομαρτύρων ὁμολογητῶν του, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν αἱμάτων τῆς ὁμολογίας των, οὐ μόνον τὸν ἱερὸν Ἄθωνα, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐνέδυσαν διὰ ὠραιότητας πορφύρας... Συνεπῶς, πατέρες, ἐσυνέχισεν ὁ π. Θεόδουλος, ἡ εὐθύνη πάντων ἡμῶν εἶναι τεραστία.

Ἡ πνευματικὴ σύγχυσις τῆς σήμερον, ἰδίως δὲ αἱ κατὰ τῆς πίστεως προσβολαὶ τυγχάνουν τοῖς πᾶσι γνωστά, ὥστε οὐδεὶς νὰ δύναται νὰ καλύψῃ τὴν ἑαυτοῦ ὀλιγωρίαν καὶ ὀκνηρίαν ὀπισθεν τοῦ προσχήματος μιᾶς ἐλπιδοφόρου αὔριον διὰ μιᾶς δῆθεν μετανοίας τῶν ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ... Τὰ καθημερινὰ γεγονότα βοοῦν:

«Ἀνατέτραπται τὰ τῆς εὐσεβείας δόγματα, συγκέχυνται δὲ Ἐκκλησίας θεσμοί... Οἱ λαοὶ ἀνουθέτητοι, οἱ προεστῶτες ἀπαρρησίαστοι. Ἐπὶ τούτοις γελῶσιν οἱ ἄπιστοι, σαλεύονται οἱ ὀλιγόπιστοι, ἀμφίβολος ἡ πίστις· ἀγνοια· κατακέχυται τῶν ψυχῶν, διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν,

τούς δολοῦντας τὸν λόγον ἐν πανουργίᾳ. . Φεύγουσι τοὺς εὐκτηρίους οἴκους οἱ ὑγιαίνοντες τῶν λαῶν, ὡς ἀσεβείας διδασκαλεῖα... (Μ. Βασ. ἐπ. 92) «Πορθεῖται ἡ τῶν Πατέρων διδασκαλία· ναύαγια περὶ τὴν πίστιν πυκνά. Σχεδὸν γὰρ οὐδὲν μέρος τῆς οἰκουμένης διαπέφευγε τὸν ἐκ τῆς αἰρέσεως ἐμπρησμόν. Πολλοὶ οἱ κύνες· τί λέγω κύνες; Λύκοι μὲν οὖν βαρεῖς, ἐν ἐπιφανείᾳ προβάτων τὸ δολερὸν ὑποκρύπτοντες, πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης τὸ Χριστοῦ Ποίμνιον διασπῶσιν (Μ. Βασ. ἐπιστ. 28η, τῇ Ἐκκλησίᾳ, Νεοκαισαρείας). «...Λαλεῖται τὸ ψεῦδος ἀφόβως, ἡ ἀλήθεια συγκεκάλυπται». (Ἰδίου, ἐπιστ. 226η).

Καιρὸς, ἀδελφοί, πλέον· καιρὸς ἀκριβείας καὶ οὐχὶ οἰκονομίας. (48^β) «Εἰ γὰρ σιωπή, ὡς λέγει ὁ πολὺς Θεός-

---

48β) Ὅτι ἀπαιτεῖται εἰς τὰς ἡμέρας μας πορεία ἀκριβείας καὶ οὐχὶ οἰκονομίας τοῦτο ὑφηγεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀπὸ τὰς ἐκδήλους «εἰκονοκλαστικὰς» τάσεις τῶν «νεοτεροποιῶν» δυνάμεων τῆς συγχρόνου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας... Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, πολὺ πρὶ ἔνωρις ἀπὸ τὸ ἔτος 1967, ὑπὸ τῆς μάστιγος τῶν «μοντερνιστῶν» χειμάζεται καὶ αὐτὴ ἡ τῆς «σιδηρᾶς πειθαρχίας» Παπικῆ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐσχάτως, ἐξ αἰτίας τῆς κινήσεως ταύτης, ἔχει περιέλθει εἰς δεινοτάτην θέσιν, ὡς ἀποδεικνύει καὶ τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Ρωμαιοκαθολικοῦ τέκνου της.

Ἐν αὐτῇ ὁ εἰλικρινῆς πόνος καὶ ἡ γυμνὴ πραγματικότης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐπιστολογράφου διαζωγραφοῦνται λίαν ἀναγλύφως. Ἡ παρρησία τοῦ γράφοντος θὰ ἐπετέλει μοναδικὴν καινότητα εἰς τὸ ἐγγὺς παρελθόν, προκειμένου περὶ συμπεριφορᾶς πιστοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν του, τὴν μεγαλεπήβολον καὶ ὑπερήφανον Ρωμαϊκὴν καθέδραν... Οὐχὶ ὅμως καὶ διὰ τὴν σήμερον, ἔπου κληρικοί καὶ λαϊκοὶ κυριολεκτικῶς πολιορκοῦν τὴν πάλαι... ἀπλησίαστον καὶ δι' αἰτήσεως Παπικὴν Αὐλήν, ἐλπίζοντες εἰς μίαν ἔστω ἐπαναφορὰν Τριδεντικοῦ δόγματος καὶ ἵθους...

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν περιοδικὸν «Catholic Counter Reformation, κατ' Ἰούλιον τοῦ 1970. Ἡ παροῦσα μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀναδημοσιεύσαντος ταύτην ὁρ-

δωρος, μέρος συγκαταθέσεως, τὸ καὶ ἐγγράφως αὐτὴν κυρῶσαι ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, πόσον τὸ χαλεπὸν;» (στλ. 1121 Α). Περὶ ἀποδείξεως δὲ τοῦ «ἐγγράφως» δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἀμφιβολία τις· αἱ αἵρετικαὶ θεωρίαι καὶ τὰ ἔργα Ἀθηναγόρου τοῦ Α' καὶ τῶν **συναγωνι-**

θοδόξου περιοδικῶ τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν, The Logos, τεῦχος Ὀκτωβρίου 1970, σελ. 14—5 :

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, ἡ Ἐκκλησία μας, τὸ εὐτυχὲς καὶ εἰρηνικὸν ἱερὸν τέμενος τοῦ βαπτίσματός μας καὶ τῆς πρώτης μας Θ. Κοινωνίας, τὴν ἐποίαν ἠγαπήσαμε —καὶ ἀκόμη ἀγαποῦμε— ὑπεράνω ἄλλων τῶν πραγμάτων τῆς γῆς, σήμερον στενάζει ἐν ἀγωνίᾳ. Εἴμεθα πάντες μάρτυρες τῆς καταστροφῆς της. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι πράγματι εἰς μίαν οἰκτρὰν κατάστασιν.

... Βλέπομεν σήμερον μετὰ τὴν Σύνοδον, αὐτὸ τὸ ὅποιον οὐδέποτε εἶχε συμβῆ προηγουμένως, ἀκόμη καὶ τὰς ἡμέρας τοῦ διωγμοῦ... Ποῖος ἀπεφάσισε περὶ τῆς καταργήσεως τῆς ἐνδυμασίας τῶν κληρικῶν; τὸ νὰ λειτουργοῦν οἱ ἱερεῖς προσβλέποντες πρὸς τὸν λαόν; Τὴν κατάργησιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης; Τὴν χειραφέτησιν τῶν μοναζουσῶν; Τὰ μικτὰ σχολεῖα; Τὴν κατ' οὐσίαν κατάργησιν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου; Τὴν νέαν Λειτουργίαν; Τὴν μοντέρνα Κατήχησιν; Οἱ ἐπίσκοποι· καὶ εἰδικῶς αὐτὸς ποῦ εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ Μέγιστος μεταξὺ των· ἠκολούθησαν τοὺς πανισχύρους καὶ ἀνωνόμους νεωτεριστάς, οἱ ὅποιοι κυβερνοῦν ὑπεράνω αὐτῶν!

... Ὁ Τύπος καὶ τὸ ράδιον, βεβαίως, ὁμιλοῦν κατὰ κέρρον περὶ αὐτῆς (Καθ. Ἐκκλησίας), ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς τέρψεως ἐκ τῶν σκανδάλων της, ἢ μὲ τὴν ὠμὴ Βιβλικὴ γλῶσσα, τῶν πορνειῶν της!.. Καὶ ἔλοι ἐκεῖνοι· οἱ ἐκτὸς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι εἶχον εὐρεῖ μίαν κρυφὴν χαρὰν εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς ἀκτινοβολούμενον φῶς, σήμερον εὐρίσκουν ἑαυτοὺς ἐνώπιον τελείου σκότους.

Καὶ ἔλη αὐτὴ ἡ ἀθλιότης —διὰ τὸ τίποτα— χάριν πολλῆς ἀνοησίας, διὰ προσωπικὰς φαντασιοπληξίαις καὶ ἀπατηλὰ μεγαλεῖα. Οἱ νεωτεριστὰὶ ἔχουν κάνει τὴν Ἐκκλησία ἓνα παιχνίδι διὰ τὰ γούστα τους καὶ ἔχουν δημιουργήσει κατάθλιψιν εἰς ὄλους. Ὁρου-

στῶν του κατέστησαν πασίγνωστα· αἱ ποικίλαι δὲ ἔγγραφοι συγχαρητήριοι ἐπιστολαί, τηλεγραφήματα καὶ **συμφωνίαι** πλείστων Προκαθημένων, ἵνα μὴ εἶπω ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ τοῦτο ὁμοίως οἱ πάντες γνωρίζομεν... Συνεπῶς ἡ εὐθύνη ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ τῶν «Ἀγίων» βαρύνει ἅπαντας· κατερχομένη ἱεραρχικῶς ἐξ Ἀγίου Ὁρους πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τοῦ Πατριαρχικοῦ κλίματος, τῶν Ἐκκλησιῶν

ξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, καὶ μοῦ ἐστέρησαν τὴν Πηγὴν τοῦ ζῶντος ὕδατος!

Καὶ ἡ αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς δυστυχίας εἶναι ἡ νέα μεταρρύθμισις, ἡ προετοιμασθεῖσα πρὶν πεντηκονταετίας καὶ πλέον ὑπὸ τῶν Μοντερνιστῶν, τῆς ὁποίας ἡ συνωμοσία εἶχεν καταδικασθῆ ὑπὸ τοῦ ἀγίου Πίου τοῦ Γ'. καὶ ἡ ὁποία σήμερον ἀνεκηρύχθη ὡς παγκόσμιος νόμος τῆς Συνοδικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἀπαισίαν Β' Βατικανῆν Σύνοδον. — **Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις**, προαγγελθεῖσα ὑπὸ τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 23ου ὡς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς ἀνησυχίας καὶ ἀνωμαλίας καὶ ὡς ἡ αὐγὴ μιᾶς νέας ἐποχῆς εἰρήνης καὶ ἀδελφότητος, — ἡ ἰσχυρογνωμόνως ἐπιδιωχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Παύλου τοῦ 6ου, ἐν τῇ ἐκζητήσει τῶν ὀνείρων του —. Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία συνεχίζει καὶ ὑπερβαίνει τὴν τοῦ Λουθήρου καὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1789, ἡ ὁποία ἔκαμε τὴν Ἐκκλησίαν ἄνω κάτω, καὶ ἡ ὁποία ἐκλόνισε τὴν κοσμικὴν κοινωνίαν ἐκ τῶν θεμελίων τῆς.

— Αὐτὴ ἡ Μεταρρύθμισις, ἡ ὁποία ἔθεσε τὴν Β' Βατικανῆν Σύνοδον ἐναντίον τῆς Α' Βατικανῆς· μίαν ποιμαντικὴν Σύνοδον ἐναντίον μιᾶς δογματικῆς τοιαύτης, ἕνα Συνέκδημον προσευχῶν, μία Κατήχησιν, ἐναντίον ἄλλης, καὶ τὸ «Λειτουργικὸν» τοῦ Παύλου τοῦ 6ου ἐναντίον τοῦ ὑπὸ τοῦ Πίου τοῦ Γ' καθιερωθέντος.

— **Μία Μεταρρύθμισις**, ἡ ὁποία καταστρέφουσα κάθε παράδοσι ὠδήγησε πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ τίποτα, τοῦ μηδέν!..

Ὁφείλομεν λόγῳ τοῦ κατεπείγοντος τῆς καταστάσεως νὰ συνενώσωμεν τὰς δυνάμεις μας ἐνώπιον τῆς ἀνατροπῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει προσεγγίσει τὴν περιοχὴν ὅπου πάντοτε περι-

Ἑλλάδος, Κύπρου, λοιπῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, Σλαυικῶν Ἐκκλησιῶν, δεσμεῖ δεσμῶ σιδηρῶ καὶ ἀλύτῳ πᾶσαν γλῶσσαν ἥτις θὰ ἐτόλμα νὰ δικαιολογηθῆ...

Διότι θὰ ἦτο τουλάχιστον κωμικόν, ὁ ἐπίσκοπος Κοζάνης νὰ μετέχη τῆς βαρυτάτης εὐθύνης, τῆς ἀναφορᾶς ἐννοῶ τοῦ Πατριαρχικοῦ μνημοσύνου, ὁ δὲ Ἄρτης νὰ θεωρῆται πάντῃ ἀνεύθυνος, διὰ τὸν λόγον καὶ μόνον τῆς διαφορᾶς ὀλίγων χιλιομέτρων...

Ἀσφαλῶς, αἱ ἀντιδράσεις τῶν Ἑλλαδικῶν ἐπισκόπων θὰ ἦσαν περισσότεραι καὶ ἐντονώτεραι, ἐὰν καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα συνεπεῖς πρὸς τὴν ἱεράν ἀποστολήν μας... «Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω...» Οἱ πρὸ πεντηκονταετίας περίπου διαμαρτυρηθέντες Παλαιοημερολογίται ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν Οἰκουμενικῶν — καταλυτικῶν τῆς Ὀρθοδοξίας σχεδίων —, φανέντες πιστοὶ εἰς τὰ ὀλίγα, τυγχάνουν, τό γε νῦν, μακρὰν τῶν αἰρετικῶν ἐναγκαλισμῶν τῶν ὀπαδῶν τῆς «ἀγάπης», πιστοὶ φανέντες καὶ εἰς τὰ «πολλὰ»! Διὰ τὴν τότε διαμαρτυρίαν των ἐκλήθησαν «φανατικοί», «ἀγγράματοι», «ὀπισθοδρομικοί», ὡς καλοῦνται παρομοίως καὶ οἱ τῆς σήμερον «ἀνθενωτικοί». Ἐκεῖνοι ὅμως οἱ μακάριοι, μὲ τὸ ἀλάθητον κριτήριον τῆς εὐσεβοῦς λαϊκῆς ψυχῆς, ἐγνώριζον ὅτι ἡ καινοτομία ἐκείνη ἀπετέλει τὴν ἀπαρχὴν τοῦ κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διαγεγραμμένου σχε-

---

θάλπεται τὸ κακὸν καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἀπαγορεύεται ὅ,τι εἶναι καλὸ καὶ ἀληθές!

Μία ἐπανάστασις δὲν δύναται νὰ ἐλεγχθῆ μιᾷ μεταρρυθμίσει δὲν δύναται νὰ μεταρρυθμισθῆ· ἀπαιτεῖται ὅπως κατασταλοῦν! Αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον παντὸς ὀρθῶς σκεπτομένου ἀνθρώπου· νὰ κηρύξη δηλαδὴ ἑαυτὸν ἐπαναστάτην ἐν ὄψει αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως!..»

Καὶ ἐρωτῶμεν: Ὅταν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ πιστοὶ δὲν δύνανται νὰ ἀνεχθοῦν πλέον τὴν φοβερὰν ἐκκοσμίκευσιν τῆς Ἐκκλησίας των, πῶς οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ ἀρκεσθοῦν εἰς ἡμίμετρα ἀπλῶν διαμαρτυριῶν καὶ ἀψύχων σχολίων διὰ τὴν ἐκκοσμίκευσιν τοῦ κλήρου, τὰς μικτὰς χορωδίας, τὰς ἀφαιρέσεις τῶν τέμπλων ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς «ἀναστηλώσεως»;

δίου τῶν ποικίλων αἰρετικῶν Οἰκουμενιστῶν καὶ Μασόνων. Ἔπρεπε ὅπωςδήποτε νὰ φανοῦν πιστοὶ καὶ εἰς τὸ φαινομενικῶς ὀλίγον «τῶν δεκατριῶν σταγόνων», ἐὰν δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἴδουν «Κοινὸν Ποτήριον» ἤδη ἀπὸ τὸ 1930...

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, πρὸ αἰῶνων, εἶχεν θεωρητικῶς ἐπισημάνει ὅτι ἐκεῖνοι τὸ 1924 πρακτικῶς ἐφήρμοσαν, ἀνεξαρτήτως τῶν διαφορῶν ἀκροτήτων εἰς ἃς περιέπεσον λόγῳ τῆς μοναδικότητος τοῦ ἡμερολογιακοῦ θέματος (*sui generis*) καὶ τῆς πλήρους ἐμποδίων πορείας των. (49).

---

49) Παραλείποντες τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς ἐξορίας ὑπὸ τῆς πονηρᾶς συμμαχίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τοὺς βιαίους ἀποσηματισμοὺς τῶν Παλαιοημερολογιτῶν ἱερέων εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀναφερόμεθα ἐν ὀλίγοις εἰς τὴν σημερινὴν συμπεριφορὰν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντί των. Οἱ πιστοὶ λοιπὸν τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερολογίου τὴν σήμερον, μάλιστα ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι, οὐδὲ Νάον διὰ τὰς θρησκευτικὰς των ἀνάγκας δύνανται νὰ ἐγείρουν ἄνευ ἄδειας τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας!.. Πιθανὸν νὰ σκεφθῆτε ὅτι δὲν εἶναι καὶ τόσον δύσκολον ἢ μᾶλλον ἐν εἶναι... τίποτα ἢ ἐξαγωγή μιᾶς ἄδειας καὶ μάλιστα δι' ἱερὸν Νάον. Αἶ, λοιπὸν οὐ μόνον ἄδειαν δὲν λαμβάνουν ἀλλὰ οὐδ' ἐπισκευὴν τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργήσουν εἰς τὰς δίκην «κρυφῶν σχολείων» ταπεινὰς Ἐκκλησίας των, ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ «σεβασμιωτάτου» τῆς περιοχῆς...

Παρὰ ταῦτα οἱ πάσης φύσεως ἑτερόδοξοι καὶ ἀλλόθρησκοι, ἀνεγείρουν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τὰ παμμεγέθη «ἱερά των τεμένων», καὶ μόνον οἱ «πτωχοὶ» Παλαιοημερολογίται στεροῦνται καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς... ἐπισκευῆς! Θέλετε ἀποδείξεις; Ἀρκεῖ μία ἀνάγνωσις τοῦ τεύχους τῆς 15 Νοεμβρίου τῆς «Φωνῆς τῆς Ὁρθοδοξίας» διὰ νὰ πεισθῆτε ἀμέσως περὶ ἀμφοτέρων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Πολιτεία, διὰ τῆς Εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου, γνωματεύει ὅτι, «δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ κοινωνικὴν ἠθικὴν ἢ αἵρεσις τῶν Χιλιαστῶν...» Ἐρωτῶμεν:

«Αὐτὸ μὲν οὖν τοῦτό ἐστι τὸ πάντων αἷτιον τῶν κακῶν, τὸ μὴ ὑπὲρ τῶν μικρῶν ἀγανακτεῖν· διὰ τοῦτο καὶ μείζονα τῶν ἀμαρτημάτων ἐπεισῆλθεν, ὅτι τὰ ἐλάττονα τῆς προσηκούσης οὐ τυγχάνει διορθώσεως· καὶ καθάπερ ἐν τοῖς σώμασιν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν· οἱ τῶν μικρῶν ὑπερορῶντες, τὰ μείζονα ἐπεισάγουσιν.

Εἰ γὰρ οἱ περὶ τὴν ἀρχὴν ἀποπηδᾶν τῶν θείων θεσμῶν ἐπιχειροῦντες καὶ μικρὸν τι παρακινεῖν, τῆς προσηκούσης ἐτύχχανον ἐπιτιμῆσεως, οὐκ ἂν ὁ παρῶν ἐτέχθη λοιμός, οὐκ ἂν ὁ τοσοῦτος χειμὼν τὴν Ἐκκλησίαν κατέλαβεν· ὁ γὰρ τῆς ὑγιοῦς πίστεως καὶ βραχὺ ἀνατρέπων, τῷ παντὶ λυμαίνεται». (Ὁμιλ. Α' πρὸς Γαλάτας, P.G. 61, 623).

Μὴ πλυνώμεθα ἐκ τῆς δῆθεν εὐγενείας καὶ τῶν συνθημάτων τῆς «ἀγάπης». δοκιμάσατε ν' ἀντισταθῆτε εἰς τὰς βουλὰς των καὶ τότε θὰ πιστοποιήσητε «οἰκουμένης ἀγάπης» μῖσος καὶ ἰόν...⁽⁵⁰⁾.

Πατέρες, ἐὰν καυχώμεθα, σκεπτόμενοι ὅτι ὡς μαρτύριον λογισθήσεται παρὰ τῷ Θεῷ θεοφιλῆς βίος μοναχοῦ, μὴ λησμονῶμεν, ὅτι χοροὶ ὀλόκληροι πολιτῶν τῆς ἐρήμου εἰσῆλθον στεφανηφοροῦντες ἐν τῇ ἄνω Ἱερουσα-

---

Ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Πολιτεία δὲν ὑποσκάπτομεν τὰ θεμέλια τῆς συνόλου εὐημερίας τοῦ Ἐθνικοῦ οἰκοδομήματος διὰ πράξεων ἐποταίαι ἀνωτέρω; Ὄταν δίδωμεν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εἰς νόθα τέκνα τῆς (ἀρνούμενα νὰ ὑπηρετήσουν Πατρίδα καὶ Θρησκείαν), καταδιώκομεν δὲ τὴν πλέον ὑγιᾶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τί ἄλλο κάμνομεν παρὰ μίαν ἀργὴν καὶ θεβαίαν Ἐθνικὴν αὐτοχειρίαν;

50) Ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ ἀπάντησιν εἰς τὸν γράφοντα, ἔταν πρὸ καιροῦ παρεκάλεσε τὸν Θεολόγον καὶ γνωστὸν οἰκουμενιστὴν κ. Ἀρ. Πανώτζη, ἄνευ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν, ὅπως ἀπόσχη τῆς Ἀθηναγορείου πολιτικῆς καὶ λατρείας του. Τὴν παραθέτομεν αὐτουσίαν καὶ πιστεύομεν ὅτι εἶναι καὶ μόνη τῆς ἱκανῆ νὰ ἀποδείξη τὰ ἦθη καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν συγχρόνων οἰ-

λήμ, οὐχὶ τόσον ἐξ ὀσιακῶν ἰδρώτων, ὅσον ἐξ αἱμάτων ὁμολογίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀληθείας... Ἀπορῶ διατὶ λησμονοῦμεν τόσον εὐκόλως τὴν ἱστορίαν.

Τὸ πάλαι, ὡς μέθοδοι πειθοῦς διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς κηρυττομένης κακοδοξίας, ὑπῆρχεν ἡ βία καὶ τὸ μαρτύριον· σήμερον ὑπάρχει τὸ μυριάκις ὑπουλότερον, τὸ κήρυγμα τῆς «ἀγάπης», τῆς «ἀγάπης, ἄνευ ὄρων καὶ ὀρίων», ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ἀλήθεια ἔπαυσε πλέον νὰ ἀποτελῇ τὸ κριτήριον τῆς ἐρεύνης, ἀντικατασταθεῖσα ἀπὸ τὸν σκοπὸν, τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιτυχίας, παντὶ τρόπῳ καὶ μέσῳ τῆς ἀμαρτωλῆς εἰρήνης, τῆς ψευδοῦς «ἀ-

---

κουμενιστῶν μὲ τὴν περίσσειαν τῆς ...«ἀγάπης» καὶ «εὐγενείας» των...

«Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος
ἀδεσπότην Μοναχῶν τῆς
«Ἀγίας Ἄννης»
Ἔδρα ἐν Ἀθήναις».

Ὁ καθηγητῆς κ. Ἀρ.Π. διακούσας τὰ ὄσα τοῦ γνωστοποιήσατε διὰ τὴν περίπτωσιν Σας, γνωμοδοτεῖ ὅτι ὡς τάχιστα πρέπει νὰ κατέλθῃτε εἰς Θεσσαλονίκην ἢ Ἀθήνας ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, λόγῳ ἀπελπιστικῆς καταστάσεως τῆς ψυχικῆς υγείας Σας, μετὰ διανοητικῶν διαταραχῶν.

Μέρος τῶν δαπανῶν θὰ εἰσηγηθῇ νὰ καλύψῃ ὁ Σύλλογος «τῶν ἀνισορρόπων διὰ Σατανᾶ σαλῶν», ἔστις εἰς τὰ δυστυχέστατα μέλη του, περιλαμβάνει πολλοὺς ἐκ τῶν «ζηλωτῶν» συνασθενῶν Σας, κατοίκων, ἀλλοίμονον! Ἁγίου Ὁρους.

Ἔχετε ἀνάγκην ἀμέσου ἐπεμβάσεως διακεκριμένου Ψυχολογοῦ - Ψυχιάτρου, λόγῳ σχιζοφρενικῆς παραγνωρίσεως τοῦ Ἐνὸς Ψυχασώστου Κυρίου καὶ τρομερᾶς καθιζήσεως Ὀρθοδόξου συνειδήσεως, μετὰ περιπλοκῶν Δαιμονικῶν ψευδαισθήσεων ἐγωπαθείας καὶ παρακρούσεων ἀλλοιώσεων τῶν φυσιογνωμιῶν ἄλλων καὶ δὴ τῆς ἱερᾶς προσωπικότητος τοῦ μεγάλου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, τοῦ πραγματικοῦ καὶ οὐσιαστικοῦ προμάχου

γάπης» πρὸς ὀλόκληρον δῆθεν τὴν ἀνθρωπότητα, τοὺς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην «ἀδελφούς μας»...

«Δὲν ὑπῆρξεν ὅμως ποτὲ μεγαλυτέρα ὑποκρισία ἀπὸ αὐτὴν τὴν δῆθεν ἀγάπην. Διότι ἡ ἀγάπη πρὸς κάτι τὸ φανταστικό, ὅπως εἶναι ἡ ἔννοια «ἀνθρωπότης», εἶναι ἐξ ἴσου θεωρητικὴ καὶ φανταστικὴ. Δὲν ἔχει καμμιά σχέσι μὲ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν συγκεκριμένο ἄνθρωπον ποὺ ἔχουμε μπροστὰ μας. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη πρὸς ἓνα συγκεκριμένο πρόσωπον, ὅταν ὑπάρχη, εἶναι ἡ μόνη πραγματικὴ. Εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας ποὺ ἐζήτησε ὁ Χριστός». (50^α). (ὄρα Α. Καλομοίρου, «Κατὰ Ἑνωτικῶν» σ. 14).

τῆς ἀληθινῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὄχι τῆς δεισιδαίμονος τὴν ἑποίαν ἔχετε εἰς τὴν διάνοιάν Σας.

Πρὸς διασκέδασιν τῆς ἀνοίας Σας ἀποστέλλεται ὑπὸ τύπου βιβλίου δραστικὸν φάρμακον.

Καρναβάλι τοῦ 1970

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν Σ.Α.Ν.

Ταῦτα τὰ τῆς ἐπιστολῆς, κατὰ μορφήν καὶ τύπον. Τὸ δραστικὸν φάρμακον, ἦτο τὰ πρακτικὰ τοῦ συμποσίου διὰ τὸ κοινὸν Πάσχα. Εἰς τὸν κ. Π. δὲν ἀπηντήσαμεν κρίναντες καλλίτερον νὰ παρέλθῃ ὁ χρόνος τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Καρναβάλου, ὥστε ὁ λόγος μας νὰ τύχῃ μεγαλυτέρας παρ' αὐτοῦ προσοχῆς... Σήμερον, ὅτε παρῆλθεν σχεδὸν ἑνιαυτός, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς παρουσίας ἐκδόσεως, διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ μόνον, ἀντιγράφομεν τὴν ἐπιστολὴν του, ἀλλὰ καὶ πρὸς πληροφροίαν τοῦ κ. καθηγητοῦ, ὅτι δυστυχῶς τὸ φάρμακόν του οὐδὲλως, ἐνήργησε τὰ τῆς... θεραπείας ἡμῶν! Παρηγορούμεθα πάντως, παρὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι εἰς γνωστὸν Ἱεράρχην τῆς Βορείου Ἑλλάδος ἐστάλη καί... ἰατρὸς ἢ μᾶλλον ἰατροὶ πρὸς ἐξέτασιν, λόγῳ τῶν ἐκδήλων σημείων... ἀνθενωτικῆς πορείας!..

50α) Ὁ Πατριάρχης ὅμως Ἀθηναγόρας ἀρέσκεται νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἔννοιαν «ἄνθρωπος» καὶ οὐχὶ τὸν συγκεκριμένο Ὁρθόδοξον χριστιανόν, τὸν ἀδελφόν του!.. Προτιμᾷ τὸν κοσμοπολίτην «ἄνθρω-

Ἐνταῦθα ὁ παπα-Θεόδουλος διέκοψε· ἐφαίνετο πολὺ κουρασμένος, θὰ ἔλεγε κανεὶς στενοχωρημένος· καὶ τοῦτο, διότι οἱ ἀδελφοὶ του, δυστυχῶς, δὲν ἤνθουν τὸ ὕπουλον τῶν Οἰκουμενικῶν συνθημάτων· διότι εὐκόλως παρῆσαν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ὀπαδοὺς τῆς «πονηρᾶς οἰκονομίας»...

Ὁ σπορά του ὅμως ἤδη, ὡς καλῶς ἐφαίνετο, μετεῖχε τῆς εὐλογίας τῶν Οὐρανῶν. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν Γερόντων μεθ' ὧν καὶ ὁ ἅγιος Δικαῖος, εἶχον ἐκδηλωθῆ ἔνεργῶς ὑπὲρ τῆς πορείας των· οἱ λοιποὶ, καίτοι παρέμειναν ἀντιτιθέμενοι ἢ καλλίτερον ἀδρανεῖς, ἐν τούτοις ὁ ἐσωτερικὸς των κόσμος ἐφαίνετο νὰ ἔχη ὑποστῆ φοβερὰν ἀλλαγὴν.

Τοῦτο διεκρίνετο καὶ ἀπὸ τὴν ἡρεμίαν τῆς αἰθούσης· οὐδεὶς προσεπάθησε νὰ ἀντεῖπη εἰς τὰς τελευταίας παρατηρήσεις τῶν παπα-Σιλβέστρου καὶ Θεοδούλου· θὰ ἦτο ἄλλως τε ματαιοπονία... Τὰ πράγματα ὠμίλουν μόνα των. Ὁ παπα-Νικάνωρ μόνον, μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ παπα-Θεοδούλου, ἐψιθύρισε δειλά.

— Μὰ εἶναι δυνατόν, νὰ εὕρισκωνται πάντες ἐν τῇ

πον» τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, πρὸς χάριν τοῦ ὁποῦ τὰ πάντα ἐπιστρατεύει, Ἐκκλησίαν, Ἱεραρχίαν, Θεολογίαν, ἀρκεῖ νὰ μὴ τοῦ χαλάσῃ τάς... ὀρέξεις! Οὕτως ἀποδεικνύει ἑαυτὸν ἀπαράμιλλον τύπον συγχρόνου νεοουμανιστοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ὑπεράνω πάντων, καὶ αὐτῆς εἰσέτι τῆς ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἀληθείας, πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ βασιλεύη ὁ... πεπτωκὸς ἄνθρωπος!

«Ὡντως ἡ ἱστορία σήμερον, ἀποκαθιστῶσα γενναίως τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, καλεῖ τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἐκκλησιῶν ἀρχηγοὺς καὶ τὴν Ἱεραρχίαν, ὅπως ἐπιστρατεύοντες τὴν Θεολογίαν, ὡς **θεραπαινίδα** πλέον, καταστήσωσι μοναδικὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν τὸν **ἄνθρωπον**». (Μήνυμα Χριστουγέννων τοῦ 1968). Ὁραιοτάτην κριτικὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀνωτέρω βλέπε εἰς «Χριστιανικὸς Ἀγών», φύλλον Ἰανουαρίου 1969.

πλάνη ἢ τὴν θανάσιμον οἰκονομίαν, καὶ μόνον ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος καὶ οἱ Παλαιοημερολογῖται μετὰ τῶν ἐνταῦθα «Ζηλωτῶν» νὰ μετέχουν τῆς ὀρθῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ;

Ὁ παπα-Σίλβεστρος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον του, ἔσπευσε νὰ τὸν βοηθήσῃ, εἰς τὴν εἰλικρινῆ του, ὡς ἐφαίνετο, ἀγωνίαν.

— Μὴ θαυμάζῃς, παπά, διὰ τὸ πλῆθος τὸ ὁποῖον χειροκροτεῖ τὰ τῆς ἐνώσεως, ἐλησμόνησες, βλέπω, γρήγορα τοὺς λόγους τοῦ παπα-Εὐλογίου... Καὶ ἐπὶ Ἀρειανισμοῦ καὶ ἐπὶ Εἰκονομαχίας, τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος εὗρισκετο ὑπὸ τὴν αἴρεσιν, μετὰ ἀπὸ ποικίλην βίαν, ἢ ἔστω «ἀγάπησιν» τοῦ νῦν αἰῶνος... Ἡ ἀλήθεια ὅμως, ἔστω καὶ ὑπὸ ὀλίγων διακονουμένη εἶναι ἱκανὴ νὰ διαλύσῃ τὰ νέφη τοῦ ψεύδους καὶ οἱ ποτὲ κατήγοροι ἢ νωθεῖς μαθηταὶ τῆς νὰ γίνωνται εὐτολμοὶ ὁμολογηταί! Ἀλλὰ διατί νὰ σὲ κουράζω καὶ καταπονῶ μὲ εἰδικούς μου λόγους; Τὰς ἰδίας ἐνστάσεις εἶχε προβάλλει καὶ εἰς θεοφιλῆς μαθητῆς τοῦ μεγάλου Στουδίτου ὀνόματι Ἀθανάσιος, ὅστις κακουχούμενος ἐν δεσμοῖς, ἐβασανίζετο ἐν ταυτῶ καὶ ἀπὸ ποικίλους λογισμούς, ἐὰν δηλαδὴ ἤξιζε μιᾶς τοιαύτης κακοπαθείας τὸ θέμα διὰ τὸ ὁποῖον καὶ τοσοῦτον σθεναρῶς ἀντέδρων διδάσκαλος καὶ μαθηταί. (Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ παρανόμου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου βου).

Τέλος, πρὸς ἀνακούφισίν του, ἠναγκάσθη νὰ ἐξομολογηθῆ δι' ἐπιστολῆς τοὺς λογισμούς του εἰς τὸν διδάσκαλόν του, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐλάμβανε τὴν κατωτέρω ἀπάντησιν. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἐν πολλοῖς, ἦτο δικαιολογημένος νὰ ἀπορῆ καὶ ἀμφιβάλῃ ὁ ἡρωϊκὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, διότι δὲν πιστεύω νὰ θεωρῆτε ὡς παρόμοιον, ἓνα παράνομον γάμον (καὶ μάλιστα αὐτοκρατορικόν, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἡ παράβασις τοῦ αὐτοκράτορος δὲν εἶχε ἐπιδιωχθῆ ὅπως καταστῆ νόμος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ) μετὸν Οἰκουμενισμὸν τῆς σήμερον ;

Παρά ταῦτα ἡ μακαρία ἀκρίβεια καὶ παρρησία τῶν μεγάλων ἐκείνων ψυχῶν δὲν ἐπέτρεπε οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κακοποίησιν τῆς κανονικῆς εὐταξίας τῆς Ἐκκλησίας των. Καιρὸς ὅμως νὰ θαυμάσωμεν τὸ ἥρωικὸν κάλλος τῆς ἐπιστολῆς, ἀποκλαίοντες ἅμα τὴν δυσμορφίαν τοῦ «οἰκονομικοῦ» παρόντος...

«Δὸς οὖν αὐτός, εἶπερ ἔχεις... καὶ μὴ μοι πλῆθος ἐποίσης, μηδὲ τοὺς νυκτερινοὺς θεοσεβεῖς αὖχει, γνωστικούστε οὓς λέγεις καὶ ἰδιώτας καὶ φίλους... Καὶ οἱ φίλοι κατὰ Θεόν, πῶς τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἑτεροδόξων κοινωνοῦντες; Οὐ γὰρ φίλοι οἱ τοιοῦτοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί. Πρόσεχε οὖν, ἀδελφέ, τί ὁ θεῖος Βασίλειος λέγει πρὸς τοὺς ἐν πλήθει κρίνοντας τὴν ἀλήθειαν. Ὁ μὴ τολμῶν, φησί, δοῦναι λόγον τῆς προκειμένης ζητήσεως, μηδὲ εὐπορεῖν ἀποδείξεως καὶ διὰ τοῦτο καταφεύγων εἰς πλῆθος, ὁμολογεῖ τὴν ἥτταν, ὡς οὐδὲν ἔχων παρρησίας ἐφόδιον. Δειξάτω μοι κάλλος ἀληθείας κἂν εἷς, καὶ σύντομος εὐθύς ἢ πειθῶ.

Πλῆθος δὲ χωρὶς ἀποδείξεως αὐθεντοῦν, φοβῆσαι μὲν ἱκανόν, πεῖσαι δὲ οὐδαμοῦ... Οὐκ ἠκούσαμεν τοῦ Κυρίου λέγοντος, «πολλοὶ κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί»; ... Τίς οὖν τῶν εὖ φρονούντων οὐκ εὐχεται τῶν ὀλίγων εἶναι τῶν διὰ τῆς στενῆς εἰσιόντων εἰς σωτηρίαν, ἢ τῶν πολλῶν τῶν διὰ τῆς πλατείας εἰς ἀπώλειαν ὠθουμένων ;⁽⁵¹⁾ ...Εἷς εὐδοκιμῶν εἰς τὸ Θεῖον, προτιμότερος ὑπὲρ μυριάδας αὐθαδεῖα σεμνυνομένας. Ἄλλὰ σὺ μὲν προτίμησον, εἰ δοκεῖ τοῦ σωζομένου Νῶε τὸ ὑποβρύχιον πλῆθος· ἐμοὶ δὲ συγχώρησον τοῖς ὀλίγοις τῇ κιβωτῶ προσδραμεῖν»... (στλ. 1081-4).

Αὐτῇ, ἀδελφέ μου, θὰ εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀληθείας, συνεπλήρωσεν ὁ π. Σίλβεστρος· νὰ ἔχη ὀλίγους ὀπαδοὺς

---

51) «Ὀλίγοι δὲ ἐκ τῶν τοῦ λαοῦ εὐρίσκοντο (ἐπὶ τοῦ Κυρίου) οἱ γνησίως τὸν λόγον καταδεχόμενοι· καὶ οὐ τὸ πλῆθος ἐστὶ τὸ σωζόμενον, ἀλλ' οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ». (Μ. Βασ. ἐπ. 257).

καὶ νὰ διώκεται... Μὴ θαυμάζης λοιπόν, διὰ τὸ εὐάριθμον τῶν ἀκριβολογούντων καὶ τὸ πλῆθος τῶν «οἰκονομικῶν»...

Σιγὴ βαθυτάτη ἐπεκράτησε ἐπ' ἀρκετὸν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Καισαρέως μοναχοῦ· τὰ πάντα ὠμίλουν καθαρῶς διὰ τὸ ποῦ ἔκειτο ἡ ἀλήθεια, ποῦ ἐπανεπαύετο τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας...

Ὁ παπα-Νεόφυτος μετὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ του, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ συνακόλουθοι καὶ συναγωνισταί του παρέμενον σιωπηλοί· ἦτο ἐκδηλος καὶ ἐξωτερικῶς ἀκόμη ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ των κόσμου· ἡ ἀλήθεια διὰ μίαν εἰσέτι φοράν εἶχε νικήσει νίκην ἐξαιρετον καὶ τιμίαν...

Τελικῶς ἠγέρθη ὁ π. Ἀλέξιος, ὅστις λαβὼν τὸν λόγον καὶ κηρύσσων οἶονεὶ τὴν λῆξιν τῶν συναντήσεων, εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν παπα-Θεόδουλον.

Πάτερ Θεόδουλε, δεχθῆτε σᾶς παρακλῶ δι' ἐμοῦ τὰς εὐχαριστίας ὅλων τῶν ἐνταῦθα πατέρων· εὐχαριστοῦμεν καὶ τοὺς πέντε ὑμᾶς διὰ τὴν προσφερθεῖσαν συνεξήγησιν καὶ τὴν εὐγενῆ πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας διαμάχην. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἶσθε καὶ πάλιν ἐλεύθεροι, ὡς τὸ πρότερον, νὰ ἀκολουθήσετε τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς σας, τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας...

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Σκήτης θὰ εἶναι πρὸς ὑμᾶς ἰσοβία· ἡμεῖς οἱ ὑπόλοιποι, ἐντὸς βραχυτάτου, ὡς ἐλπίζω, διαστήματος θὰ ἀποφασίσωμεν τὰ τῆς διακοπῆς τοῦ μνημοσύνου, καὶ θὰ σᾶς ἀναγγείλω προσωπικῶς τὴν ἀπόφασίν μας. Εὐχεσθε ὥστε συντόμως, ἐν τῷ αὐτῷ θυσιαστηρίῳ, νὰ προσφέρωμεν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δι' ἡμᾶς σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος, διὰ τὴν ἡμετέραν, τονίζω καὶ πάλιν, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ὀσιότητι ἐλευθερίαν!..

Ἐγὼ προσωπικῶς, σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅλα θερμότατα, καὶ ἐλπίζω εἰς μίαν λίαν προσεχῆ συλλειτουργίαν...

— Αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ ἰδικὴν μας ἐπιθυμίαν, ἅγιε Δικαῖε, ἀπήντησε ὁ παπα-Θεόδουλος· ἐκ καρδίας εὐχόμε-

θα, ὥστε καὶ πάλιν, ὁ ἔρωσ τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας κρημνίσῃ τὸ μεσότοιχον τῆς «πονηρᾶς οἰκονομίας» καὶ ποιήσῃ τὰ διεστῶτα ἓν...

— Ἀμήν! ἀπεκρίθησαν ἐν χορῶ οἱ περισσότεροι τῶν πατέρων. Ψαλέντος ἐν συνεχείᾳ τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἠσπάσθησαν τὸν Προστάτην τῆς ἱερᾶς των Σκῆτης καὶ ἀλληλοχαιρετηθέντες ἀνεχώρησαν διὰ τὰς καλύβας των. Πλησίον τοῦ Δικαίου, ὁ ὁποῖος θὰ παρέμενε κατὰ τὰ εἰωθότα εἰς τὸ Κυριακόν, θὰ διενυκτέρευε καὶ ὁ Παπα-Νεόφυτος· εἰς τὸν ὑποτακτικόν του Ἰωάννην ὁ ὁποῖος τὸν ἠσπάσθη ἀναχωρῶν, εἶπεν ὅτι ἤθελε νὰ συζητήσῃ κάτι πολὺ σοβαρὸν μετὰ τοῦ π. Ἀλεξίου...

